

REPPU-PROJEKTI
2005-2008
LOPPURAPORTTI

Pirkko Heino

Marianne Pajunen

REPPU-PROJEKTI
2005-2008
LOPPURAPORTTI

SISÄLTÖ

ESIPUHE	6
TIIVISTELMÄ	8
1 PROJEKTIN SYNTY JA TAUSTAA	9
2 PROJEKTIN ALOITUS	10
2.1 Projektin käynnistyminen	10
2.2 Ohjausryhmä	11
3 PROJEKTITYÖ	12
3.1 Sijaishoito	13
3.1.1 Arkiparkki	13
3.1.2 Viikonloppuparkki	14
3.1.3 Kerhotoiminta	16
3.1.4 Lastenhoito vanhempien koulutuksen aikana	16
3.2 Virkistystoiminta	17
3.3 Vertaistuki	18
3.4 Koulutus asiakkaille ja ammattihenkilöstölle	20
3.5 Tehostettu tuki	22
3.6 Tukihenkilötoiminta	24
3.7 Henkilökohtainen valmennus	24
3.8 Perhekoulu	25
3.9 Voimaantumisryhmä	26
3.10 Tiedotus ja työ yhteistyökumppanien kanssa	27

4	LAATUTYÖ PROJEKTISSA	29
4.1	Laatutyö	29
4.2	Dokumentointi	30
4.3	Työntekijöiden koulutus	31
4.4	Työnohjaus	31
4.5	Asiakastyytyväisyyskyselyt ja vaikuttavuuden arviointi	32
4.6	Opinnäytetyö	34
5	PROJEKTIN TULOKSIA	34
6	PROJEKTIN JUURRUTTAMINEN	37
	KIITOKSET	38

LIITTEET

Liite 1. Reppu- projektin asiakastyytyväisyyskysely 2008

Liite 2. Opinnäytetyön tiivistelmä

KUVIOT

Kuvio 1. Asiakkaat kunnittain.	13
Kuvio 2. Yhteenvedo koulutuksien osallistujamääristä 2005-2008.	22
Kuvio 3. Tehostetun tuen asiakaskäynnit.	23
Kuvio 4. Tukitoimien käyttö ja osallistujamäärät 2005-2008.	27
Kuvio 5. Yhteistyötapaamiset 2005-2008.	29
Kuvio 6. Asiakkaan palveluprosessi.	30

ESIPUHE

Palveluyhdistys Kaseva ry:n toiminnan tarkoituksena on vammaisten ja pitkäaikaissairaiden tukeminen ja mahdollisimman omatoimisen elämän saavuttaminen yhteiskunnan jäsenenä. Tämän toiminta-ajatuksen sekä kaarinalaisten ja lähikuntien vammaistyön toimihenkilöiden ja erityislasten vanhempien palautteiden pohjalta yhdistys lähti kehittämään perheiden jaksamista tukevaa hanketta. Suunnittelussa oli mukana myös Kaarinan kaupungin vammaistyön ja omaishoidon toimihenkilöitä.

Yhdistys haki ja sai Reppu-projektiksi nimetylle hankkeelle Raha-automaattiyhdistyksen projekti- rahoituksen vuosille 2005 - 2008. Hankkeen toteutuksen aikana yhdistyksen nimi muuttui Kaarinan Seudun Vammaisten Palveluyhdistys ry:stä nykyiseksi Palveluyhdistys Kaseva ry:ksi, mitä nimeä käytetään koko ajan tässä raportissa.

Reppu-projekti toteutettiin yhteistyössä useiden tahojen kanssa. Asiakasperheet olivat Kaarinasta, Liedosta, Paimiosta ja Piikkiöstä. Tärkeimpiä yhteistyötahoja olivat näiden kuntien sosiaali- ja terveystoimet, päivähoito ja koulutoimi. Yhteistyötä tehtiin myös mm. Turun ammattikorkeakoulun sekä Kaarinan sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksen kanssa.

Heti toiminnan käynnistyessä projektille valittiin ohjausryhmä, jossa olivat edustettuina mukana olevat kunnat, oppilaitos ja asiakkaat. Ohjausryhmässä tapahtui projektin aikana useita muutoksia ydinryhmän pysyessä kuitenkin samana. Ohjausryhmä arvioi projektin toteutumista ja antoi asiantuntemustaan suunnittelulle.

Projektin laadunvarmistus tapahtui yhdistyksen laatujärjestelmän mukaan. Palveluprosessin kuvaamisessa ja muussa ohjauksessa oli tukena lehtori Sirkku Koivuniemi Turun ammattikorkeakoulusta. Projektissa tehtiin myös yksi opinnäytetyö sosionomiopiskelijoiden toimesta.

Neljän toimintavuoden aikana projektissa kokeiltiin monenlaisia tukitoimia perheiden jaksamisen tueksi. Ryhmätoiminnot ja sitä kautta saatu omien voimavarojen lisääntyminen sekä toisten perheiden antama vertaistuki muodostuivat parhaaksi tavaksi tukea koko perhettä.

Reppu-projekti herätti jo alusta alkaen kiinnostusta asiakkaiden ja ammattihenkilöstön lisäksi myös eri tiedotusvälineissä. Valtakunnallista näkyvyyttä projekti sai TV Yle 1:n Kansalaistalkoot- ohjelmassa, missä esiteltiin projektia ja sen järjestämää ylivilk- kaiden lasten sirkuskerhoa. Kaikki julkisuus on tuonut lisäarvoa projektin toimintaan.

Projektin aikana yhdistyksen toimihenkilöiden tietotaito erityislasten perheiden tuki- mahdollisuuksista on lisääntynyt, mikä taas on herättänyt uusia toiminta-ideoita. Yh- distys on mm. ottanut omaksi toiminnakseen Repussa aloitetun erityislasten viikonloppuparkkitoiminnan.

Vastaava projektityöntekijä Sanna Lindroos jäi toimivapaalle elokuussa 2008. Osa tämän raportin tekstistä on lainattu hänen tekemistään vuosittaisista toimintakerto- muksista.

Palveluyhdistys Kaseva ry:n puolesta esitän suuret kiitokset projektin rahoittaneelle Raha-automaattiyhdistykselle samoin kuin kaikille yhteistyötahoille, asiakkaille ja projektityöntekijöille.

Kaarinassa maaliskuun 30. päivänä 2009

Pirkko Heino
toiminnanjohtaja

TIIVISTELMÄ

Idea Reppu-projektista sai alkunsa siitä, kun Kaarinan kaupungin vammaistyössä oltiin huolissaan erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten perheiden jaksamisesta. Perheet olivat kaivanneet tukea tilapäishoidon järjestelyyn ja vertaistukeen. Palveluyhdistys Kaseva pohti yhteistyössä Kaarinan kaupungin ja ympäristökuntien sosiaali-toimen työntekijöiden kanssa tilapäishoidon ja toiminnan järjestämistä seudullisena yhteistyönä. Ajatuksena oli, että pienten kuntien olisi helpompaa järjestää toimintoja yhteistyönä. Kaarinan lisäksi projektin toimintaan sitoutuivat Piikkiö, Paimio ja Lieto. Projektin tavoitteiksi asetettiin sijaishoidon järjestäminen erityislapsille sekä vanhempien tukeminen virkistystoiminnan, koulutuksen ja vertaistukiverkoston avulla.

Projektin toiminnan aloittamisesta tiedotettiin projektissa mukana olevien kuntien päivähoitoon sekä sosiaali- ja koulutoimeen. Päivähoito ja sosiaalitoimi olivat aktiivisia ja kiinnostuneita projektin toiminnoista. Koulutoimen kiinnostus oli vähäisempää.

Projektin kuluessa toiminnan painopiste muuttui enenevässä määrin vanhemmuuden ja vanhempien jaksamisen tukemiseen. Oli havaittavissa, että monet vanhemmat ponnistelivat jaksamisensa ääri rajoilla. Huomioitavaa oli myös, että vanhempien uupumuksen ollessa voimakasta projektin toimintoihin ei jaksettu ottaa osaa. On hyvin todennäköistä, että uupuneimmat vanhemmat eivät edes ottaneet yhteyttä projektiin.

Jo hyvin varhaisessa vaiheessa projektin suurimmaksi ryhmäksi muotoutuivat neurologisiin erityisvaikeuksiin liittyvät diagnoosit, kuten ADHD ja Aspergerin oireyhtymä. Projektin asiakaslapsista noin puolella oli ylivilkkauden, käyttäytymisen, tai puheen kehityksen pulmia. Kävi myös ilmi, että ylivilkkaiden lasten perheet kokivat olevansa väliinputoajaryhmä, jotka saivat hyvin vähän palveluja.

Omat haasteensa projektityöhön asettivat toiminnan seudullisuus sekä rooli kolmannen sektorin toimijana. Palveluverkoston liittyminen ja tunnetuksi tuleminen sekä uskottavuuden ja oman paikan lunastaminen vei aikaa ja vaati paljon työpanosta.

1 PROJEKTIN SYNTY JA TAUSTAA

Kaarinan kaupungin vammaistyössä kannettiin vuonna 2004 huolta erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten (erityislasten) perheiden jaksamisesta. Perheiltä saaduissa palautteissa oli toivottu tukea ja apua muun muassa tilapäishoidon järjestämisessä ja vertaistuen saamiseksi.

Samaan aikaan omaishoidon asiat olivat esillä valtakunnallisesti, kun selvityshenkilö Elli Aaltonen korosti raportissaan "Valtakunnallinen omaishoidon uudistaminen" omaishoitajien jaksamisen, kuntoutuksen virkistykseen ja tuen merkitystä. Myös Omaishoitajat ja Läheiset -Liiton "Hyvä ja laadukas palvelukokonaisuus omaishoitoa tukemassa" – hankkeen puitteissa haastatellut erityislasten vanhemmat korostivat samantyyppisiä tuen tarpeita, varsinkin ennaltaehkäisevän tuen tarvetta.

Esiin nousseiden tarpeiden pohjalta Palveluyhdistys Kaseva alkoi yhdessä Kaarinan kaupungin ja ympäristökuntien kanssa pohtia tilapäishoidon, koulutus- ja virkistystoiminnan sekä vertaistukitoiminnan järjestämistä seudullisena yhteistyönä erityislasten perheille. Suunnitteluvaiheessa ilmeni, että tuen tarpeessa olevia perheitä löytyy kaikista suunnittelussa mukana olleista kunnista. Lopulta seudullisen hankkeen toimintakunniksi muodostuivat Kaarina, Piikkiö, Paimio ja Lieto. Palveluyhdistys Kaseva päätti anoa projektirahoitusta Raha-automaattiyhdistykseltä Reppu-projektiin. Projektin tavoitteena olisi tukea erityislasten ja – nuorten perheiden jaksamista ja luoda kehitellyistä tukimuodoista seudullinen toimintamalli sekä luoda kattava ja järjestelmällinen tukiverkosto, joka tukee koko perhettä ja auttaa jaksamaan arjessa. Reppu-projektin tavoitteeksi asetettiin uusien toimintamallien kehittäminen, joissa huomioitaisiin sijaishoidon järjestäminen ja vanhempien tukeminen vertaistukiverkoston, koulutuksen ja virkistystoiminnan avulla.

2 PROJEKTIN ALOITUS

Reppu-projekti aloitti toimintansa huhtikuussa 2005. Projektipäällikkönä toimi Palveluyhdistys Kasevan toiminnanjohtaja Pirkko Heino, vastaavana projektityöntekijänä sosiaaliohjaaja Sanna Lindroos ja 16.5.2005 lähtien projektityöntekijänä lähihoitaja Marianne Pajunen.

Raha-automaattiyhdistys myönsi projektille projektirahoitusta vuosina 2005-2008. Vuodeksi 2005 rahoitusta myönnettiin 60 000 € ja seuraaviksi vuosiksi 80 000 € kullekin toimintavuodelle.

Reppu-projektin toimistotilat sijaitsivat Kaarinan keskustassa Kasevan Kiesin yhteydessä osoitteessa Kiesikatu 8. Vuonna 2005- 2006 projektilla oli käytössään myös yksiö Hovirinnan asuinalueella. Tätä tilaa käytettiin työtilana, ryhmätoiminnassa, kokoustilana ja asiakastapaamisissa. Projektityön muuttaessa muotoaan ja kun asiakastyö siirtyi enemmän asiakkaiden kotona tehtäväksi, tilasta päätettiin luopua.

2.1 Projektin käynnistyminen

Ensi töikseen vastaava projektityöntekijä otti yhteyttä projektiin osallistuvien kuntien sosiaalijohtajiin ja tiedusteli, onko kunta edelleen kiinnostunut projektin toiminnasta ja luvan saatuaan sopi tapaamisista kuntien sosiaalitoimen edustajien kanssa.

Kuntien tarvekartoitus tehtiin 8.4.- 4.5.2005 välisellä ajalla. Kuntien edustajia pyydettiin esittämään oma arvionsa tuen tarpeessa olevien perheiden määrästä ja arvioimaan suunniteltujen tukimuotojen sopivuutta perheille. Paimion sosiaalitoimen edustajat tavattiin alkusyksystä 2005. Vastaava projektityöntekijä haastatteli Kaarinassa Torpan toimintakeskuksen johtajaa, avohuollon ohjaajaa, erityislastentarhanopettajia sekä omaishoidon palveluohjaajaa. Piikkiössä haastateltavana oli sosiaalityöntekijä ja Liedossa perhetyön johtaja, sosiaalityöntekijä sekä avohuollon ohjaaja.

Kuntien työntekijät aloittivat projektista tiedottamisen perheille, kun yhteenveto kuntien tarpeista oli valmistunut. Projektista kiinnostuneet perheet ottivat itse yhteyttä projektityöntekijöihin tai antoivat kunnan työntekijöille luvan yhteystietojensa välittämiseen.

Projektista kiinnostuneiden perheiden haastattelut alkoivat ja projekti käynnistyi vauhdikkaasti, sillä perheet ottivat aktiivisesti yhteyttä. Jokainen projektista kiinnostunut perhe tavattiin henkilökohtaisesti kotikäynnillä. Haastattelussa selvitettiin perheen tilannetta ja kysyttiin heidän toivomuksiaan projektille. Haastatteluista kävi ilmi, että projektin suunnitellut tukitoimet vastaisivat hyvin perheiden tarpeita ja odotuksia.

Alkuhaastattelun jälkeen yhteistyötä jatkettiin halukkaiden perheiden kanssa sopimalla seuraava kotikäynti, jossa erityislapselle tehtiin yksilöllinen suunnitelma. Suunnitelmaan kirjattiin kaikki lapsen hoidon ja huolenpidon kannalta tärkeät asiat. Projektityöntekijät tapasivat kunkin lapsen yksilöllisesti ja jokaisen kanssa puuhattiin ensimmäisellä tapaamiskerralla jotain mieluista. Tavoitteena oli saada alusta alkaen luonteva kontakti lapseen ja hänen perheeseensä. Jokainen projektiin osallistuva lapsi sai ensimmäisellä tapaamisella repun.

Kaikki projektista kiinnostuneet liitettiin Reppu-projektin postituslistalle. Kirjeiden avulla projektityöntekijät tiedottivat säännöllisesti ajankohtaisista asioista ja uusista tukimuodoista. Kirjeiden perusteella perheillä oli mahdollisuus valita projektin toimintoista ne, jotka kiinnostivat. Asiakaskirjeitä lähetettiin keskimäärin neljästä kuu-teen kappaletta vuosittain.

2.2 Ohjausryhmä

Heti alkuvaiheessa koottiin projektille ohjausryhmä jokaisen kunnan eri alojen asiantuntijoista. Ohjausryhmään kuuluivat aloittaessa projektipäällikkö Pirkko Heino, projektityöntekijät Sanna Lindroos ja Marianne Pajunen, Kaarinasta toimintakeskuksen johtaja Sinikka Keinänen, kiertävä erityislastentarhanopettaja Tiina Huhtala, sosiaalilautakunnan edustaja Jouni Puustinen, Kaarina-Piikkiön

terveyskeskuksesta ylihoitaja Anne Valtonen, Kaarinan sosiaali- ja terveystalouden oppilaitoksesta tuntiopettaja Irmeli Helppi. Piikkiöstä osallistui sosiaalityöntekijä Marja-Leena Virkki, Liedosta avohuollon ohjaaja Jaana Paasonen sekä Paimiosta sosiaalityöntekijä Seija Koskinen. Omaisten edustajaksi nimettiin Auni Paakkulainen.

Ohjausryhmä muutti projektin toimiessa hieman muotoaan ja jäsenet osittain vaihtuivat sekä osa jäi kokonaan pois. Ydinryhmä kuitenkin säilyi ennallaan ja toimi aktiivisesti osana projektin suunnittelu- ja arviointityötä. Ohjausryhmä ei osallistunut projektin päätöksentekoon. Sen rooli oli kuitenkin tärkeä, koska jäsenten eri alojen asiantuntijuutta ja mielipiteitä käytettiin hyväksi projektia kehitettäessä.

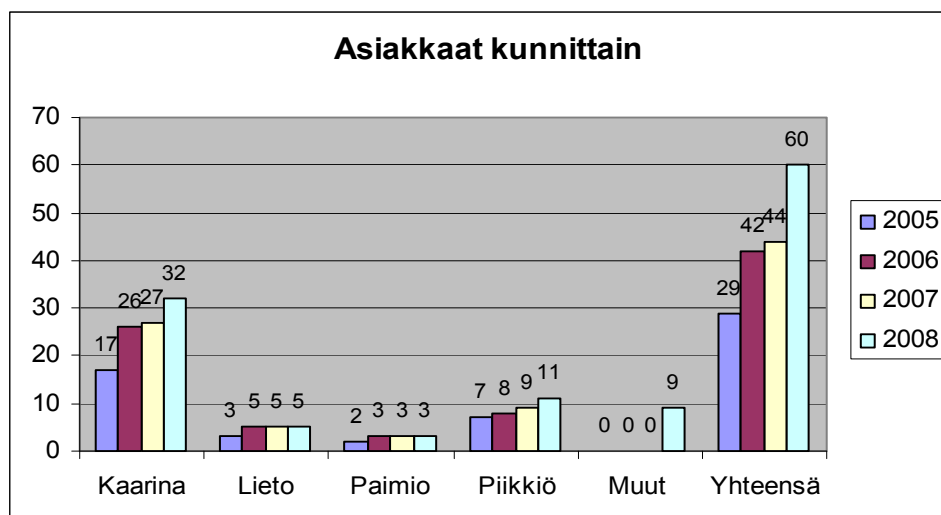
3 PROJEKTITYÖ

Projektin suunnitellut tukitoimet, sijaishoidon kehittäminen, virkistys- koulutus- ja vertaistukitoiminnan järjestäminen sekä harrastustoiminta erityislapsille käynnistettiin asteittain alkusyksystä 2005. Projektin toiminnasta järjestettiin kaksi tiedotustilaisuutta, toinen 6.6. Kaarinassa ja toinen 7.9. Liedossa. Projektin toiminnasta tiedotettiin kaikille postituslistalla oleville perheille kirjeillä, joista jokainen voisi valita itseään kiinnostavat toiminnot.

Asiakkaita projektiin tuli tasaisesti koko projektin toiminnan ajan. Aktiivisimpina koko toiminnan ajan olivat kaarinalaiset sekä piikkiöläiset perheet ja yhteistyökumppanit. Vuonna 2008 vanhempainryhmien käynnistämisen ja niistä tiedottamisen myötä asiakkaita tuli myös muilta paikkakunnilta, esimerkiksi Turusta (Kuvio 1).

Projektin loppuvaiheessa vuonna 2008 tapahtui projektityössä muutoksia projektityöntekijöiden henkilökohtaisista syistä johtuen. Vastaava projektityöntekijä Sanna Lindroos jäi toimivapaalle 18.8.2008 ja siitä lähtien projektityöntekijä Marianne Pajunen jatkoi työskentelyä yksin. Samaan aikaan Marianne Pajunen aloitti

työnsä ohella ammattiopinnot ja oli näin osittain opintovapaalla. Edellä mainituista syistä johtuen projektin oli mahdollista jatkaa 30.4.2009 saakka.

Kuvio 1. Asiakkaat kunnittain.

3.1 Sijaishoito

Sijaishoitotoiminta käynnistyi järjestämällä lastenhoitoa usealla eri tavalla. Hoitomuotoina olivat arkihoito, parkkitoiminta, lasten kerhot sekä vanhempien koulutuksen aikana järjestetty lastenhoito.

3.1.1 Arkiparkki

Elokuussa 2005 sijaishoitotoiminta käynnistyi arkiparkkikokeilulla, joka kesti kuu-
kauden ajan. Arkiparkki oli suunnattu kotona olevien tai vuorotyötä tekevien vanhempien lapsille. Parkki oli avoinna maanantaisin ja perjantaisin 10.00-14.00 välisenä aikana. Toimintaan osallistui kolme perhettä ja jokaisella parkkikerralla hoidossa oli ainakin yksi lapsi. Kokeilun jälkeen toiminta jatkui arkihoitona, jota vuoden 2005 aikana käytti kolme perhettä.

3.1.2 Viikonloppuparkki

Syyskuussa 2005 alkoi kahdelle ryhmälle viikonloppuparkkitoiminta. Toimintaa järjestettiin Kaarinassa Pehtorinkadun iltapäiväkerhon tiloissa. Parkki oli avoinna lauantaisin klo 9.00 -15.00 ja sunnuntaisin klo 12.00 -16.00. Parkkeja järjestettiin kerran kuukaudessa, syksyn 2005 aikana yhteensä neljä kertaa.

Parkkihoidon kysyntä oli alusta alkaen suurempaa kuin paikkoja pystyttiin järjestämään. Osallistuvien lasten erityisen tuen määrä ja laatu vaihtelivat suuresti. Lasten hyvinvoinnin ja turvallisuuden vuoksi sekä ryhmän toimivuuden kannalta ryhmien koko oli pidettävä pienenä.

Mukana parkkitoiminnassa oli yhteensä yhdeksän lasta, ensimmäisessä ryhmässä neljä ja toisessa ryhmässä viisi. Ryhmät vuorottelivat parkkipäiviä vuorokuukausin, joka toinen kerta parkkipäivä oli lauantai ja joka toinen kuukausi sunnuntai. Kaarinan kaupungin iltapäiväkerhon ohjaaja oli syksyn ajan mukana ryhmä 1:n parkkipäivissä ja Kaarinan sosiaali- ja terveystalon oppilaitoksen opiskelijat olivat mukana lauantai-parkkeissa lokakuusta lähtien.

Kysynnän vuoksi parkkitoiminnassa otettiin käyttöön varapaikkajärjestelmä, jossa hoitopaikkaa tarjottiin jonossa oleville lapsille, jos joku ryhmän lapsista peruutti tulonsa. Vuonna 2005 varapaikalla oli kaksi lasta. Heille molemmille voitiin tarjota peruutuspaikkaa kaksi kertaa. Peruutuspaikkoja oli kuitenkin tarjolla vain harvoin ja silloinkin lyhyellä varoitusajalla esimerkiksi lapsen äkillisen sairastumisen vuoksi. Tätä systeemiä eivät varapaikkaperheet kokeneet kovin palvelevaksi. Tästä johtuen kiinnostus varapaikkoihin oli vähäistä ja hiipui vähitellen kokonaan.

Pienet ryhmäkoot mahdollistivat sen, että lasten kanssa päästiin liikkumaan erilaisissa tapahtumissa ja ympäristöissä. Syksyn aikana retkiä tehtiin muun muassa Seikkailupuiston savipajaan ja joulumyyjäisiin. Toiminnallisuuden kautta tavoitteena oli myöskin lasten itsenäistymisen tukeminen sekä omatoimisuuden harjoittelu ja lisääminen. Uusilla elämyksillä ja onnistumisen kokemuksilla oli merkitystä myös

lapsen itsetunnolle ja käsitykselle kyvyistään aktiivisena toimijana erityisyydestään huolimatta.

Vuonna 2006 parkkitoimintaan tuli muutoksia. Parkkipäivät vaihtuivat perjantaiksi ja lauantaiksi, koska sunnuntaityön kustannukset olivat projektin budjetille liian korkeat ja samalla työntekijöiden viikonlopputyöstä käyttämät arkivapaat olivat poissa muusta projektityöstä.

Viikonloppuparkkia järjestettiin vuoden 2006 aikana kuusi kertaa. Ryhmät kokoontuivat perjantaisin Palveluyhdistys Kasevan tiloissa Kiesissä klo 15.00-20.00 ja lauantaisin Pehtorinkadun iltapäiväkerhon tiloissa klo 9.00- 15.00. Sama vuorokuukausirytmiryhmien kokoontumispäivissä jatkui kuin edellisenäkin vuonna. Kaarinan kaupungin iltapäiväkerhon ohjaaja jatkoi ryhmä 1:n mukana lauantaiparkkipäivisin. Toiminnallisuus ja aktiivinen toiminta kerhotilojen ulkopuolella jatkui tavoitteiden mukaisesti

Muutokset ja perjantaiparkki epäilyttivät vanhempia ja he harkitsivat osallistumisen jatkamista. Perusteluiksi he mainitsivat, että perjantai-illasta tulee lapsille liian raskas koulu- tai hoitoviikon päätteeksi. Kukaan lapsista ei kuitenkaan jättänyt osallistumatta eikä parkki-iltoja lopuksi koettu kovin raskaiksi vanhempien tai lasten taholta.

Vuonna 2007 viikonloppuparkki järjestettiin viisi kertaa. Ryhmät jatkoivat kokoontumistaan edellisen vuoden mallin ja tavoitteiden mukaisesti perjantaisin ja lauantaisin. Viikonloppuparkit päättyivät lokakuussa. Tavoitteena oli, että Reppu-projektin kouluttamat tukihenkilöt siirtyisivät henkilökohtaisiksi tukihenkilöiksi niille parkkihoitoa käyttäneille perheille, joilla ei ollut mitään muita sijaishoidon järjestelyitä. Tukihenkilö voisi olla perheessä lapsen kanssa noin kuusi tuntia kerran kuukaudessa tai noin kolme tuntia kaksi kertaa kuukaudessa. Viikonloppuparkkitoiminta muutettiin tukihenkilötoiminnaksi jo tässä vaiheessa siksi, että projektityöntekijät voisivat olla sekä perheiden että tukihenkilöiden tukena toiminnan alkuvaiheessa. Tavoitteena oli, että mikäli tukisuhteet jatkuisivat projektin päätyttyä, tukikorvaukset maksettaisiin sosiaalitoimen kautta.

3.1.3 Kerhotoiminta

Lokakuussa 2005 aloitettiin kerhotoiminta erityislapsille. Kerhoja oli kaksi teemaltaan erilaista, luovan toiminnan kerho sekä liikuntakerho. Molemmat kerhot kokoontuivat kaksi kertaa. Luovan toiminnan kerhossa mukana oli kolme lasta ja liikuntakerhossa viisi lasta.

Vuonna 2006 kerhotoiminnat jatkuivat ja molemmat kerhot kokoontuivat keväällä kolme kertaa. Maaliskuussa liikuntakerho järjestettiin siten, että erityislasten sisarukset pääsivät mukaan toimintaan. Tämän kokemuksen sekä vanhempien palautteen perusteella syksyllä kerhotoimintaa päätettiin järjestää isommille ryhmille siten, että kaikkiin kerhoihin pääsisivät mukaan myös sisarukset. Syyskuussa aloitettiin sirkuskerho yhteistyössä Turun sirkus ry:n kanssa sekä kokkikerho projektityöntekijöiden ohjaamana.

Syksyllä aloitti myös haastavasti käyttäytyvien poikien sirkuskerho, joka oli tarkoitettu 9-13-vuotiaille pojille, joilla oli muun muassa impulsiivisuutensa vuoksi vaikeuksia tunteiden hallinnassa ja ryhmätoiminnassa. Sirkuskerhoissa työskenteli projektityöntekijöiden kanssa yksi avustaja.

Sirkuskerhot jatkuivat vuonna 2007. Haastavasti käyttäytyvien poikien sirkuskerho kokoontui kevään ajan kaksi kertaa kuukaudessa. Kaksi isompaa sirkuskerhoryhmää, joissa erityislapset sisaruksineen toimivat, kokoontuivat koko vuoden kerran kuukaudessa. Työskentelyä projektityöntekijöiden kanssa sirkuskerhossa jatkoi yksi avustaja sekä tukihenkilöitä tarpeen mukaan. Kaarinan vapaa-aikatoimi antoi 610 euron avustuksen liikuntakerhojen järjestämiseen.

3.1.4 Lastenhoito vanhempien koulutuksen aikana

Projektin aikana ilmentyi monia erilaisia tarpeita lastenhoidon järjestämiseksi vanhempien osallistuessa projektin järjestämiin toimintoihin, vanhempainryhmiin ja koulutuksiin. Tavoitteena oli luoda mahdollisimman hyvät edellytykset vanhemmille

osallistua toimintoihin vastaamalla joustavasti heidän lastenhoitotarpeisiinsa projektin mahdollisuuksien puitteissa. Projektin toiminnan aikana on järjestetty monia ryhmämuotoisia hoitoja erityislapsille muun muassa projektityöntekijöiden tai tukihenkilöiden suorittamana.

3.2 Virkistystoiminta

Kesällä vuonna 2005 halukkaille perheille jaettiin projektin kustantamana neljä lippua Turun Vartiovuoren kesäteatteriin Veljeni Leijonamieli näytökseen ja kymmenen lippua Piikkiön kesäteatterin näytökseen Kaunis Veera.

Koko perheelle tarkoitettu virkistystapahtuma järjestettiin lokakuussa teatterimatkana Helsinkiin Katto Kassista katsomaan. Mukana matkalla oli kahdeksan perhettä, yhteensä 25 henkilöä.

Joulun alla vietettiin koko perheen pikkujoulua myös teatterin merkeissä Turussa Tehdasteatterissa näytöksessä " Mistä on tontut tehty". Osallistujia oli 44.

Vuonna 2006 virkistystä järjestettiin monella eri tavalla. Helmikuussa järjestettiin vanhemmille hemmotteluilta, jossa kosmetologiopiskelijat tekivät osallistujille hemmotteluhoitoja. Lisäksi tarjolla oli pientä naposteltavaa. Iltaan osallistui kahdeksan äitiä. Huhtikuussa tarjottiin perheille mahdollisuutta ostaa teatterilippuja Kaarina-teatterin Pekka Töpöhäntä näytökseen. Lippuja hankittiin 20 kappaletta.

Toukokuussa järjestettiin perhetempaus yhteistyössä Rantakulman VPK:n ja LC Katriinon kanssa. Ohjelmassa oli palokalustoon tutustumista ja kokeilua, kasvomaalaus, leikkejä, grillausta ja yhdessäoloa. Tapahtumaan osallistui 11 henkilöä.

Kesäkuussa oli vanhempien virkistysilta keilauksen ja tapasillallisen merkeissä. Tapahtuman ajaksi oli lasten hoito järjestetty MLL:n ryhmähoidon kautta. Vanhempia osallistui iltaan kymmenen henkilöä.

Elokuuksi oli suunniteltu vanhempien iltaa rinneautoilun merkeissä, mutta tilaisuus peruuntui, koska ilmoittautuneita ei ollut tarpeeksi. Marraskuussa järjestettiin Kaarinan Vaparissa Halloween -karkelot, jossa esiintymässä oli lastenorkesteri Kenguru-meininki. Paikalla oli 90 henkilöä.

Vuoden 2006 aikana virkistystoimintaan osallistui 139 henkilöä, mikä ei kuitenkaan ollut ennako-odotusten mukaista. Vanhemmat olivat alkuhaastatteluissa maininneet virkistuksen yhdeksi tärkeäksi ja toivotuksi tukimuodoksi. Virkistystoiminnan ongelmana oli, että osallistujamäärät olivat alhaisia varsinkin verrattuna työ- ja taloudelliseen panokseen. Haasteellista oli myös se, että perheet saattoivat ilmoittautua tilaisuuksiin, mutta jättivät kuitenkin peruuttamatta ja saapumatta. Useiden virkistystilaisuuksien järjestämisen kokemusten ja osallistujamäärien perusteella virkistystoiminta päätettiin lopettaa ja jättää perinteisen virkistystoiminnan järjestelyt potilasjärjestöille ja suunnata Reppu-projektin toimintaa ammatillisempaan suuntaan.

3.3 Vertaistuki

Vertaistukitoiminta käynnistettiin tammikuussa 2006, jolloin järjestettiin tutustumis- ja infotilaisuus Piikkiössä Kavalton tilalla. Tilaisuuden tavoitteena oli keskustella siitä, mitä perheet vertaistuelta toivovat ja samalla tarjota mahdollisuus vanhemmille tutustua ja tavata toisiaan. Tapaamiseen osallistui yhdeksän vanhempaa.

Tilaisuudessa nousi esiin vanhempien toive mahdollisuudesta keskustella ja jakaa kokemuksia sekä mukavan toimintaan. Toive organisoiduista tapaamisista, joihin voi vaan tulla paikalle, tarvitsematta itse tehdä asian hyväksi järjestelyjä tai olla vastuussa organisoinnista, nousi myös voimakkaasti esille. Tilaisuuden jälkeen ryhmä kokoontui avoimena ryhmänä kerran kuukaudessa ilman tiivistä ohjelmarunkoa. Helmikuussa ryhmään tuli kaksi henkilöä ja maaliskuussa yksi. Osallistujien vähyyden vuoksi projektityöntekijät päättivät muuttaa ryhmän toiminnan sisältöä toiminnallisemmaksi ja strukturoidummaksi. Tavoitteena oli, että useampi vanhempi kiinnostuisi ja osallistuisi toimintaan. Huhtikuun tapaamisen teemana oli pallojumppa, johon saapui

yksi vanhempi. Toukokuussa järjestettiin eväsretki luonnossa, johon osallistui viisi vanhempaa. Yhteensä vuoden aikana vertaistukiryhmiin käyntikertoja oli 18.

Vertaistuki ei yrityksistä ja toiveista huolimatta lähtenyt odotetulla tavalla käyntiin. Monella vanhemmalla tuntui käytyjen keskustelujen perusteella kiinnostusta olevan, mutta ilmeisesti arjen kiireet vaikuttivat siihen, että ryhmiin ei kuitenkaan tullut osallistuttua. Mahdollista oli myös, että toimintaa ei koettu riittävästi tukea antavaksi ja mielekkääksi.

Vanhempien uupumus saattoi olla yhtenä syynä siihen, ettei toimintaan osallistuttu. Monet uupuneistakin vanhemmista olivat valmiita ottamaan projektin tarjoamia yksilöllisiä tukimuotoja vastaan, mutta ryhmään tulo koettiin liian raskaaksi.

Nykyään vertaistukea saa myös internetistä erilaisten keskustelupalstojen ja foorumeiden kautta. Näitä vertaistuen muotoja vanhempien on mahdollista säädellä itse ja osallistua silloin, kun se itselle parhaiten sopii vuorokaudenajasta tai viikonpäivästä riippumatta. Saattaa olla myös helpompaa keskustella ja käsitellä asioita anonyymisti.

Yhtenä haasteena vertaistuen järjestämiselle oli perheiden erityislasten hyvinkin erilaiset diagnoosit ja elämäntilanteet. Erityislapsi yhdistävänä tekijänä ei ilmeisesti ollut riittävä tekijä siihen, että vertaistuki olisi toteutunut toivotulla tavalla. Luultavasti perheet kokivat puhuvansa hyvin erilaisista asioista, kun yhdessä perheessä arkea kuormitti ylivilkkaan lapsen tarpeet ja ohjaaminen ja toisessa taas pitkäaikaissairaana tai monivammaisen lapsen tukeminen sekä tuki- ja apuvälineasiat.

Vertaistukiryhmien ajaksi oli järjestetty erityislasten hoito MLL:n ryhmähoidon kautta, mutta tätä mahdollisuutta ei käytetty. Vanhempien kanssa käytyjen keskustelujen perusteella yksi syy saattoi olla se, että vanhempien oli vaikea luottaa vieraisiin hoitajiin.

Syksyllä 2006 asiakkaiden toiveiden perusteella tarjottiin mahdollisuutta suljettuun vertaistukiryhmään ylivilkkaiden lasten vanhemmille, mutta ryhmään ei ilmoittautunut

riittävästi osallistujia. Toiminta päätettiin keskeyttää toistaiseksi ja jatkaa muiden keinojen miettimistä ja kehittämistä vertaistuen järjestämiseksi.

Vuonna 2007 käynnistyneet perhekoulun vanhempainryhmät sekä depressiokoulun mallin mukaiset voimaantumisryhmät osaltaan täyttivät myös vertaistuen tavoitteita osana varsinaista toimintaa ja sen lisäksi.

Joulukuussa 2008 heräsi ajatus vertaistukiryhmän järjestämistä yhteistyössä Kaarinan kehitysvammaisten tukiyhdistyksen kanssa. Tukiyhdistyksen jäseniltä ja muilta asiakailta oli pitkään saatu palautetta ja toiveita vertaistukiryhmän järjestämisestä. Reppu-projekti tarjoutui avuksi ryhmän käynnistysvaiheeseen ja yhteistyöstä sovittiin. Helmikuussa 2009 kokoontui 16 kutsukirjeen saaneita vanhempia kuulemaan ja keskustelemaan vertaistukiryhmän aloittamisesta. Toiminnan suunnittelua ja käynnistymistä jatketaan kevään 2009 aikana. Tavoitteena on, että käynnistysvaiheen jälkeen ja Reppu-projektin päätyttyä vertaisryhmä jatkaisi itseohjautuvasti tai uuden ohjaajan avustuksella.

3.4 Koulutus asiakkaille ja ammattihenkilöstölle

Marraskuussa 2005 järjestettiin ensimmäinen koulutustilaisuus vanhemmille yhteistyössä Turun Seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry:n kanssa. Koulutuksen teemana oli "Tunteet" ja kouluttajana toimi Eija Nordlund. Tilaisuuden ajaksi lastenhoito oli järjestetty yhteistyössä Kaarinan sosiaali- ja terveystieteiden oppilaitoksen opiskelijoiden kanssa. Koulutukseen osallistui yhteensä kahdeksan vanhempaa, joista viisi oli Reppu-projektin asiakkaita. Lapsia hoidossa oli kahdeksan, joista kaksi reppulaista. Koulutuksesta pidettiin myös palauteilta tammikuussa 2006, jolloin paikalla oli kaksi vanhempaa Reppu-projektista.

Maaliskuussa 2006 järjestettiin infotilaisuus uudesta omaishoidontukilaista. Tilaisuudessa asian esitteli projektityöntekijä Matti Mäkelä Omaishoitajat ja Läheiset - Liitosta. Paikalla oli seitsemän vanhempaa.

Syyskuussa alkoi vanhemmille koulutussarja, jonka aiheena oli erityislapsi ja vanhemmuus. Koulutus oli suunnattu alle 9- vuotiaiden lasten vanhemmille. Kouluttajana toimi työnohjaaja Tiina Teivonen ja koulutukseen osallistui myös toinen projektityöntekijöistä. Koulutukseen osallistui neljä vanhempaa. Keväällä 2007 tarjottiin samansäältöistä koulutusta yli 10-vuotiaiden lasten vanhemmille, mutta osallistujia ei ilmoittautunut riittävästi.

Vuonna 2007 ja 2008 Reppu-projekti järjesti vanhemmille ryhmätapaamisia perhekoulun vanhempainryhmän ja voimaantumisryhmän muodossa. Näiden ryhmien voidaan katsoa myös täyttäneen koulutuksellisia ja vertaistuellisia tavoitteita ja kriteerejä.

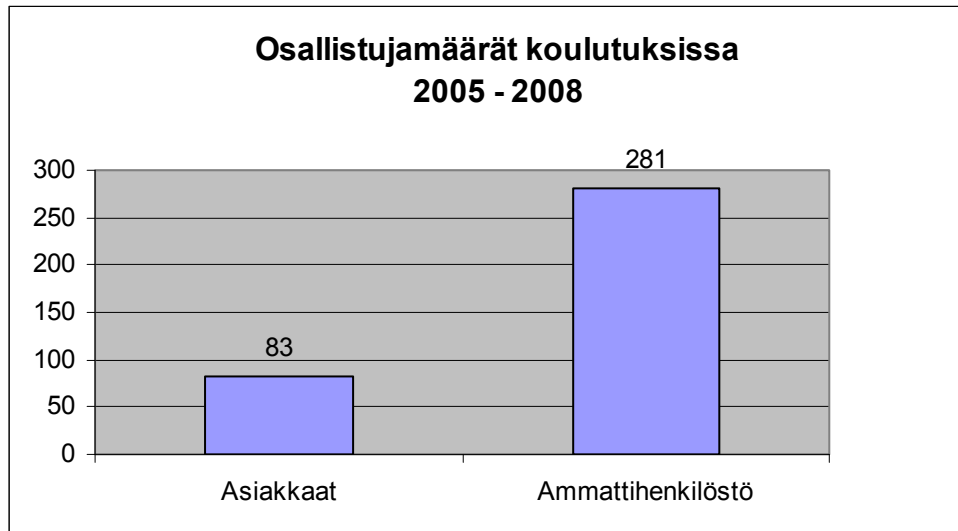
Ammattihenkilöstölle järjestettiin myös erilaisia koulutuksia. Koulutuksista tiedotettiin Kaarinan, Piikkiön, Paimion ja Liedon sosiaalitoimeen, päivähoidon ja neuvoloihin.

Syksyllä 2006 Reppu-projekti järjesti ensimmäisen koulutuksen ammattihenkilöstölle. Koulutuksen aiheena oli aggressiivisen lapsen kohtaaminen ja TCI- terapeutin kriisi-intervention käyttö. Kouluttajana toimi Lakkatien lastenkodin johtaja Hannele Mäki. Osallistujia koulutukseen oli 20.

Toukokuussa 2007 järjestettiin Väestöliiton perheverkko- projektin toteuttama Tunteet on- koulutus. Koulutuksessa käsiteltiin lapsiperheiden tunne-elämän haasteita. Koulutukseen osallistui 51 henkilöä. Syksyllä 2007 ja keväällä 2008 projektityöntekijät kouluttivat laatimansa materiaalin pohjalta päivähoidon henkilöstöä ja Kaarinan sosiaalialan oppilaitoksen oppilaita aiheesta "Ylivilkkaus lapsen arjessa". Koulutuspaketti sisälsi perustietoa ADHD:sta ja käytännön keinoja ylivilkkaan lapsen kanssa toimimiseen. Koulutuksia järjestettiin seitsemän kertaa ja osallistujia oli yhteensä 160.

Ammattihenkilöstölle sekä asiakkaille järjestettiin marraskuussa 2008 info- ja koulutustilaisuus yhteistyössä yhdistyksen Poiju-projektin kanssa. Tilaisuudessa perheterapeutti Sauli Suominen luennoi aiheesta "Onko ylivilkkaus sairaus". Osallistujia tilaisuudessa oli noin 50.

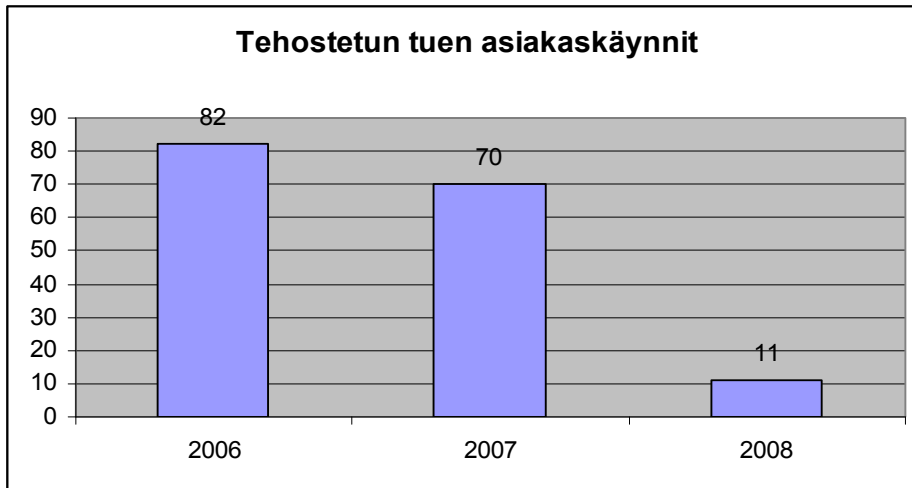
Syksyllä 2008 projektityöntekijä Marianne Pajunen kutsuttiin kaksi kertaa alustamaan vanhempainiltaan. Alustusten teemana olivat voimavarat ja vanhemmuus sekä ajatusten voima, voinko itse vaikuttaa? Vanhempainillat järjestettiin Invalidiliiton asumispalvelut Oy:n Turun Validia palvelujen lasten- ja nuorten yksikön sekä kaarinalaisen Hovirinnan päiväkodin toimesta. Vanhempainilloissa oli osallistujia yhteensä 25.

Kuvio 2. Yhteenveto koulutuksien osallistujamääristä 2005-2008.

3.5 Tehostettu tuki

Alkuvuodesta 2006 käynnistyi projektissa uusi tukimuoto, tehostettu tuki, joka suunnattiin niille perheille, jotka ovat säännöllisemmän avun ja tuen tarpeessa. Tehostettu tuki suunniteltiin tukimuodoksi elämänmuutos- ja kriisitilanteisiin ja se suunniteltiin yksilöllisesti kunkin asiakasperheen tarpeiden mukaan. Tehostetusta tuesta tehtiin perheen kanssa sopimus, johon kirjattiin työn tavoitteet ja aikataulu. Sopimusta tarkistettiin määräajoin. Tehostetun tuen asiakkaaksi pääsi yhteistyötahojen lähettämänä. Asiakkaita ohjattiin projektin palveluun lastensuojelun, päivähoidon ja vammaispalvelujen kautta. Vuosien 2006-2008 välillä tehostetun tuen asiakasperheitä oli yhteensä seitsemän, joista yksi lopetti tukisuhteen. Kotikäyntejä ja verkostokokouksia tänä aikana oli yhteensä 163 (Kuvio 3).

Kuvio 3. Tehostetun tuen asiakaskäynnit.

Tehostettu tuki aloitettiin, koska alkoi vaikuttaa siltä, että monet perheet olivat säännöllisemmän ja suunnitelmallisemman tuen tarpeessa ja satunnaisten tapaamisten antama tuki ei ollut riittävää. Perheiden kanssa tehtyjen yksilöllisten tavoitteiden tekeminen sitoutti perheitä toimintaan ja mahdollisti joustavien ja yksilöllisten tukimuotojen suunnittelun yhteistyössä. Tuki räätälöitiin perheen tarpeiden mukaan. Kyseessä saattoi olla muun muassa kasvatusta tukevat keskustelut vanhempien kanssa, yksilöllisen ajan tarjoaminen sisaruksille tai uupuneen vanhemman aktivointia ja yhteistyössä asioiden hoitamista.

3.6 Tukihenkilötoiminta

Tammikuussa 2006 alkoi tukihenkilötoiminnan suunnittelu yhteistyössä Kasevan Pöijä-projektin kanssa. Tukihenkilökoulutus vapaaehtoisille kiinnostuneille järjestettiin tammikuussa 2007. Kouluttajana toimi psykoterapeutti Elisa Lehtonen. Koulutukseen haettiin osallistujia sanomalehti-ilmoituksen perusteella ja kukin kiinnostuneista tavattiin yksilöhaastattelun merkeissä ennen koulutuksen alkua.

Koulutukseen osallistui yhteensä 14 henkilöä, joista kolme oli kiinnostunut toimimaan Reppu-projektin tukihenkilönä. Koulutuksen jälkeen tukihenkilöt toimivat

viikonloppuparkeissa, vanhempainryhmien lastenhoidossa, sirkuskerhoissa sekä henkilökohtaisessa tukisuhteessa. Tukihenkilöiden työpanos toi projektin toimintaan kaivattua ja tarpeellista lisäresurssia. Myöhemmin yksi tukitoiminnasta kiinnostunut henkilö liittyi toimimaan Reppu-projektin tukihenkilönä. Hänen perehdyttämisestään ja opastamisestaan huolehtivat projektin työntekijät.

Tukihenkilöiden hyvinvoinnin turvaamiseksi heillä on halutessaan ollut mahdollisuus projektityöntekijöiden järjestämään ryhmätyönohjaukseen tai yksilökeskusteluihin. Tukihenkilöille maksettiin kulukorvaus jokaiselta tukikerralta. Marraskuussa 2007 projekti tarjosi tukihenkilöille Club for five- konsertin Turun konserttitalossa ja toukokuussa 2008 päivällisristeilyn Rudolfin- aluksella kiitokseksi osallistumisesta Reppu-projektin toimintaan.

3.7 Henkilökohtainen valmennus

Projektityöntekijä Sanna Lindroos kouluttautui 2006-2007 neuropsykiatriseksi valmentajaksi. Tämän jälkeen projektissa aloitettiin uusi tukimuoto, henkilökohtainen valmennus. Henkilökohtainen valmennus oli ohjaus- ja tukimenetelmä henkilöille, joilla on ADHD tai muu neuropsykiatrinen erityisvaikeus. Valmennus oli tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa. Se perustui asiakkaan tuen tarpeisiin ja hänen itse asettamiinsa tavoitteisiin. Ohjauksen ja valmennuksen kesto saattoi olla lyhytaikaista tai ajallisesti pitempään jatkuvaa. Vuonna 2007 valmennusasiakkaita oli seitsemän ja valmennus- ja ohjauskertoja yhteensä 64. Vuonna 2008 asiakkaita oli neljä ja valmennus- ja ohjauskertoja yhteensä 29.

3.8 Perhekoulu

Perhekoulun vanhempainryhmät ylivilkkaiden lasten vanhemmille käynnistyivät elokuussa 2007. Vanhempainryhmän tavoitteena oli tukea vanhempia kasvattajana ja tukea vanhempien ja lasten vuorovaikutusta sekä harjoitella käytännön keinoja lapsen käyttäytymisen ohjaamiseen ja hallintaan. Ryhmään osallistujat saivat omakseen

perhekoulun käsikirjan ja jokaiseen kokoontumiskertaan liittyi kotitehtäviä ja harjoituksia. Ryhmä kokoontui kerran viikossa kymmenen viikon ajan.

Ennen ryhmien aloittamista molemmat projektityöntekijät kouluttautuivat perhekouluohjaajiksi Turun yliopistollisen keskussairaalan lastenpsykiatrian yksikön järjestämässä koulutuksessa.

Syksyllä 2007 perhekouluryhmiä järjestettiin kaksi, joissa molemmissa oli viisi osallistujaa. Kevään 2008 aikana ryhmiä järjestettiin myös kaksi. Molemmissa kevään ryhmissä oli kuusi osallistujaa. Ryhmien kokoontumisen ajaksi perheille tarjottiin mahdollisuutta erityislasten hoitoon projektin järjestämänä. Lastenhoitomahdollisuutta perheet käyttivät vaihtelevasti, kuitenkin vähemmän, mitä projektityöntekijät olivat arvelleet tarvetta olevan.

Vanhempainryhmät koettiin erittäin tarpeellisiksi sekä vanhempien että yhteistyökumppaneiden keskuudessa. Kuitenkin jokaisen ryhmän kokoamisessa oli vaikeuksia. Toisaalta ryhmään mukaan lähteneet vanhemmat olivat erittäin sitoutuneita koko ryhmän ajan. Ryhmistä tiedotettiin päivähoitoon, sosiaalitoimeen ja neuvoloihin. Sanomalehti-ilmoituksella tavoitettiin useita uusia asiakkaita, joista osa projektin alkupeuräisten osallistujakuntien ulkopuolelta.

Vanhemmat kokivat ryhmässä vaihdettujen ajatusten ja kokemusten ja näin saadun vertaistuen merkityksen tärkeäksi. Tällä tavoin Reppu-projekti löysi toimivan mallin vertaistuen järjestämiseksi.

3.9 Voimaantumisryhmä

Projektityöntekijöiden tavoitteena oli tarjota vanhemmille voimaantumisryhmää ennaltaehkäisevänä keinona masennuksen ja uupumuksen hallintaan. Tavoitteena oli myös antaa ryhmäläisille käytännön välineitä oman mielialan hallintaan ja keinoja oppia tunnistamaan mielialaan vaikuttavia asioita. Ryhmä kokoontui kerran viikossa kymmenen viikon ajan. Jokainen osallistuja sai omakseen depressiokoulu- käsikirjan,

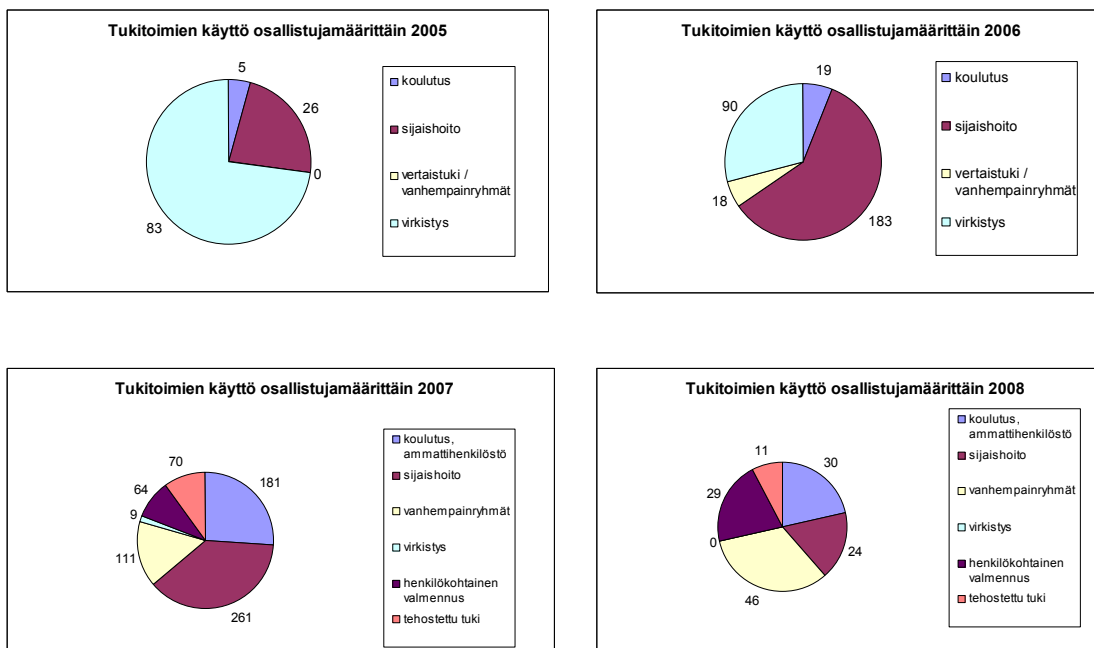
jonka mukaan ryhmä työskenteli. Ryhmän toiminta perustui osallistujien päivittäiseen mielialaseurantaan ja itsetutkiskeluun. Työkirjan avulla käytiin läpi erilaisia harjoituksia oman mielialan ja ajatuksien kanssa työskentelemiseksi.

Ensimmäinen depressiokoulun mallin mukainen voimaantumisryhmä aloitti keväällä 2007. Ryhmästä kiinnostui yhdeksän vanhempaa. Kaikille ryhmästä kiinnostuneille tehtiin alkuhaastattelu, jossa varmistettiin vanhempien sitoutuminen ryhmään. Tavoitteena oli myös muodostaa mahdollisimman tasapainoinen ryhmä. Haastatteluista kävi ilmi, että kaikilla haastatelluilla oli suuntaa antavan BDI- Beckin depression arviointiasteikon mukaan vähintään lievää masennusta. Ensimmäiseen ryhmään valittiin kuusi vanhempaa, joiden masennusarvioinnin pisteet nousivat vähintään keskivaikeaan masennukseen tai sen yli. Kolme vanhempaa jäi odottamaan jonotuslistalle seuraavaan ryhmään.

Ensimmäisen ryhmän ohjaajana toimi Kasevan Kiesin ohjaaja ja depressiokouluohjaaja Marika Telenius ja Repun projektityöntekijä oli mukana toisena ohjaajana. Syksyllä 2007 projektityöntekijä Marianne Pajunen koulutautui depressiokouluohjaajaksi ja näin ryhmiä voitiin jatkossa ohjata Repun työntekijän toimesta.

Vuonna 2007 voimaantumisryhmiä pidettiin kaksi. Ensimmäiseen ryhmään osallistui kuusi henkilöä, joista yksi jätti ryhmän kesken seitsemännen kerran jälkeen. Toiseen ryhmään osallistui neljä vanhempaa, joista yksi keskeytti ensimmäisen kokoontumisen jälkeen.

Keväällä 2008 voimaantumisryhmiä järjestettiin kaksi. Ensimmäisessä ryhmässä oli kolme osallistujaa ja toisessa neljä, joista yksi keskeytti kuudennen kokoontumisen jälkeen. Tämän lisäksi kahden henkilön kanssa aloitettiin tapaamiset yksilöllisenä ohjauksena. Alkuvuodesta 2009 vielä yksi asiakas aloitti yksilöohjauksessa.

Kuvio 4. Tukitoimien käyttö ja osallistujamäärät 2005-2008.

3.10 Tiedotus ja työ yhteistyökumppanien kanssa

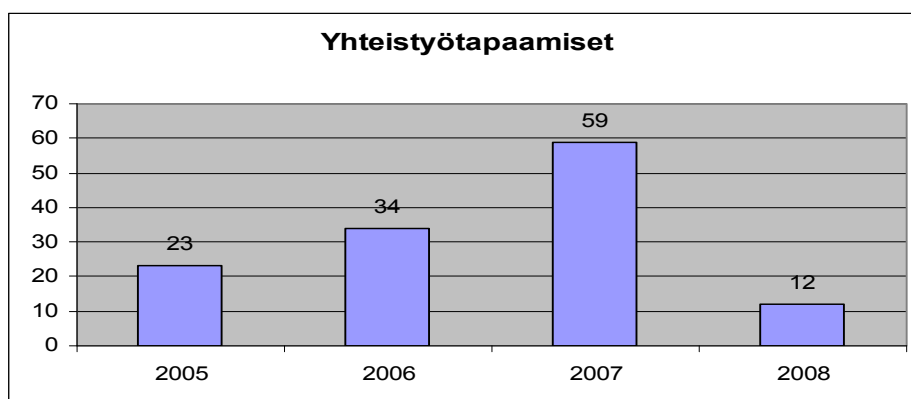
Vuosien varrella yhteistyötä tehtiin monien eri toimijoiden ja tahojen kanssa. Projektin alkuvaiheessa oli tärkeää luoda monipuolisesti kontakteja eri toimijoihin ja samalla kartoittaa erilaisten palvelujen mahdollisuuksia ja asiakastyötä lähikunnissa. Projektin aikana projektityöntekijät kävivät useilla tutustumiskäynneillä sekä esittelemässä toimintaa niin julkisen sektorin, yhdistysten kuin seurakunnan toimijoille. Laajempaa tiedotusta projektin toiminnoista toteutettiin sanomalehti-ilmoituksilla, joissa etsittiin kiinnostuneita tukihenkilökoulutukseen sekä osallistujia vanhempainryhmiin. Projektin toiminnasta ilmestyi kolme artikkelia Kaarina-lehdessä sekä yksi kirjoitus ADHD-lehdessä. Valtakunnallista julkisuutta Reppu-projekti sai Ylen Aamutv:ssä esitetyssä Kansalaistalkoot- ohjelmassa, jossa esiteltiin sirkuskerhon toimintaa.

Kuntien työntekijöiden keskuudessa Reppu-projekti on otettu enimmäkseen hyvin vastaan. Projektin alkuvaiheessa painotettiin tiedotusta kuntien sosiaali- ja koulutoimeen sekä päivähoitoon. Sosiaalitoimi sekä päivähoito olivat aktiivisia ja

kiinnostuneita projektin toiminnasta, kun koulutoimen kiinnostus taasen oli vähäistä, minkä vuoksi tiedotus koulutoimeen päätettiin lopettaa, kun asiakasmäärät alkoivat kasvaa. Huolena oli, että laaja tiedottaminen voisi kasvattaa asiakasmäärän niin suureksi, että sitä ei pystyttäisi projektin resursseilla hoitamaan.

Parhaat tulokset tiedottamisesta ainakin projektin alkuvaiheessa saatiin henkilökohtaisten tapaamisten avulla. Projektityöntekijät kävivät esittelemässä projektin toimintaa muun muassa lastensuojelun- ja erityispäivähoidon työryhmille, Kaarinan lasten ja nuorten psykiatrisen poliklinikan henkilökunnalle, Kaarina-Piikkiön lastenneuvolan terveydenhoitajille ja psykologeille sekä Piikkiön päivähoidon ja sosiaalitoimen työntekijöille. Paimion ja Liedon kiinnostus oli koko projektin ajan selvästi vähäisempää ja siten tiedottaminen ja yhteydenotot ajan myötä vähenivät.

Kuntien työntekijät kertoivat, että työhön liittyvä informaatiotulva on valtavaa. Yhteydenottoja ja esitteitä on liian paljon, jotta kaikkiin voisi hyvin perehtyä. Lisäksi hyväksikin todettu tai havaittu asia voi kiireessä unohtua. Tämän vuoksi projektityöntekijät pyrkivät myös säännöllisesti toistamaan tiedottamista eri keinoin. Projektin toiminnan esittely ja tunnetuksi tekeminen vei paljon aikaa, mutta oli tärkeä edellytys projektin jatkotyöskentelylle tavoitteiden suuntaamana. Tiedottaminen jatkui koko projektin toiminnan ajan.

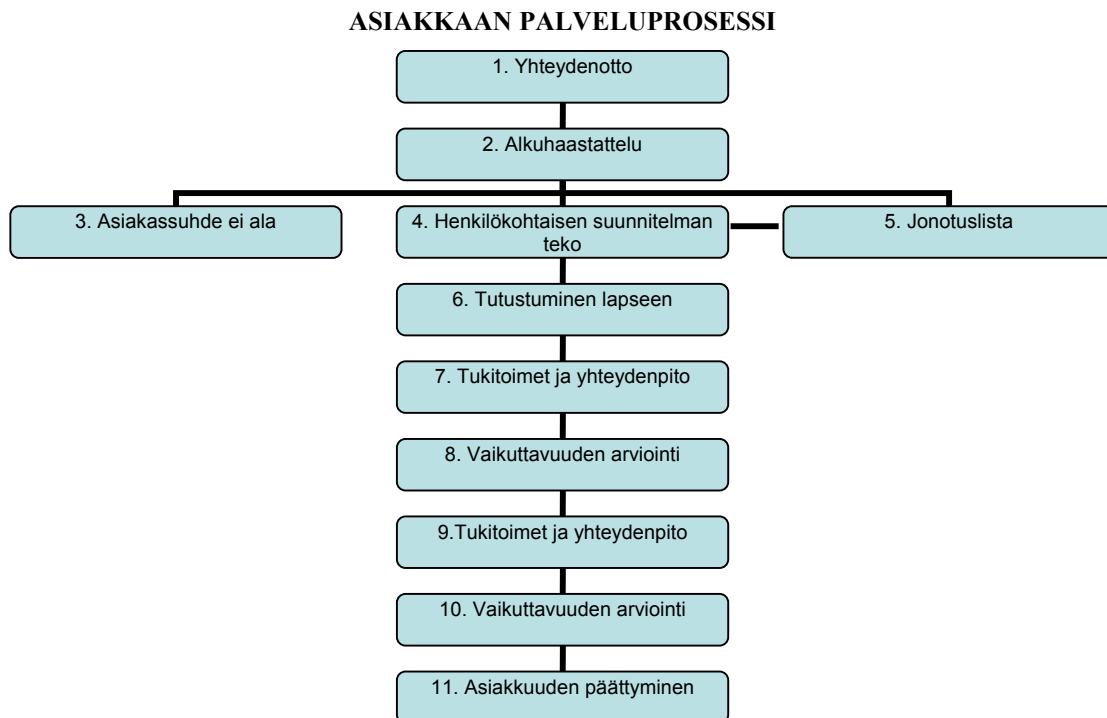
Kuvio 5. Yhteistyötapaamiset 2005-2008.

4 LAATUTYÖ PROJEKTISSA

Palveluyhdistys Kasevalle laadun varmistus ja laatutyö sekä arviointi ovat merkittäviä toimintaa ohjaavia arvoja. Samat periaatteet ja arvot ohjasivat myös Reppu-projektin työtä ja työtapoja. Laatutyötä ja arviointia suoritettiin projektissa monin eri tavoin ja se oli osa päivittäistä työtettä.

4.1 Laatutyö

Reppu-projektin laatutyö alkoi syyskuussa 2005. Laatutyön ohjaajana toimi lehtori Sirkku Koivuniemi Turun ammattikorkeakoulusta. Syksyn aikana laatujärjestelmän luominen aloitettiin dokumentoinnin tarkastelulla ja asiakastyön prosessia pohtimalla. Tapaamisia oli syksyn ajan kerran kuukaudessa. Vuonna 2006 laatutyön työstäminen jatkui ja asiakasprosessin kuvaus valmistui. Laatutyön ohjausta ja tapaamisia oli vuoden aikana yhteensä seitsemän. Vuoden 2007 aikana työstettiin ja valmistui yhteistyöprosessin kuvaus. Tapaamisia laatutyönohjaajan kanssa oli yhteensä kuusi.

Kuvio 6. Asiakkaan palveluprosessi.

Vuonna 2008 työ projektin laadun varmistamiseksi saatiin valmiiksi ja tapaamisia laatutyön ohjaaja Sirkku Koivuniemen kanssa jatkettiin asiakastyytyväisyyskyselyn työstön merkeissä kaksi kertaa.

4.2 Dokumentointi

Projektityöskentelyssä kiinnitettiin erityistä huomiota dokumentointiin ja sen laatuun. Projektityöntekijät pitivät kirjaa asiakastapaamisista, verkostopalavereista, järjestetyistä tilaisuuksista jne. Projektipäällikön ja projektityöntekijöiden kesken kerran kuukaudessa pidetyistä projektipalavereista ja ohjausryhmän kokouksista laadittiin muistiot ja kokospöytäkirjat. Asiakkailta tulleet palautteet käsiteltiin projektipalavereissa ja ne kirjattiin käsitellyiksi mahdollisine suunnitelmineen jatkotoimenpiteistä. Dokumentointi ja sitä kautta tapahtuva projektin hallinta oli yksi suuri ja merkittävä osa projektityötä sekä laatutyötä.

4.3 Työntekijöiden koulutus

Laadukkaan projekti- ja asiakastyön tekeminen edellytti projektityöntekijöiltä jatkuvaa tiedonhankintaa ja kouluttautumista. Tähän oli projektin puitteissa hyvät mahdollisuudet ja työtä tukevaa koulutusta oli myös saatavilla monipuolisesti kohtuullisin kustannuksin. Pitkäkestoisimmat koulutukset ovat olleet Marianne Pajusen depressio-ohjaajakoulutus ja 30 opintopisteen Turun ammattikorkeakoulun moniammatillisen perhetyön täydennyskoulutus sekä Sanna Lindroosin 16 opintopisteen neuropsykiatrisen valmentajan koulutus Helsingin yliopiston täydennyskoulutuskeskus Palmenian järjestämänä. Molemmat projektityöntekijät kouluttautuivat myös perhekouluohjaajiksi Turun yliopistollisen keskussairaalan lastenpsykiatrisen yksikön toimesta.

Lisäksi vuosittain projektityöntekijät ovat osallistuneet lyhyempiin täsmäkoulutuksiin eri teemoista ja aiheista, esimerkiksi ryhmänohjaajakoulutus psykoterapeutti Elisa Lehtosen toimesta. Vuosien 2005-2008 aikana projektityöntekijöillä oli erilaisia koulutuksia yhteensä 55 kertaa.

4.4 Työnohjaus

Projektityöntekijöillä on ollut mahdollisuus työnohjaukseen projektin toiminnan aikana. Se koettiin tarpeelliseksi työssä jaksamisen ja työn kehittämisen kannalta. Vuosina 2006-2007 työnohjausta järjesti työnohjaaja-prosessikonsultti Tiina Teivonen Raisiossa. Työnohjauksen teemat liittyivät asiakastyöhön. Vuonna 2008 työnohjaajana toimi sosiaalipsykologi, psykoterapeutti ja ratkaisukeskeinen valmentaja, voimaannuttavaan valmennukseen ja ratkaisukeskeisyyteen perehtynyt Leena Mannström-Mäkelä Helsingistä. Tapaamisten teemat kulkivat ryhmänohjauksen, ratkaisukeskeisyyden ja voimavaraistamisen mahdollisuuksien ympärillä.

Vuonna 2008 projektityöntekijät osallistuivat palveluohjauksen opintopiiriin, jonka tarkoituksena oli koota Turun seudulla toimivia mielenterveystyötä tekeviä ammattilaisia jakamaan kokemuksiaan ja ajatuksiaan sekä lisätä mahdollisuuksia kehittää omaa asiakastyötään ja työkalupakkiaan. Opintopiirin toiminnan aloittamista oli käynnistämässä ja ohjaamassa perheterapeutti ja palveluohjauksen asiantuntija Sauli Suominen Helsingistä. Opintopiiriä toteutettiin Omaiset mielenterveystyön tukena –yhdistyksen palveluohjausprojektin järjestämien opintopiirien dialogista mallia mukaillen. Jatkossa ryhmä toimi itseohjautuvasti.

Opintopiirissä oli osallistujia MLL:n kuntoutuskeskus Huvituksesta, Halikon sairaalasta, Kaarinan sosiaalitoimesta perhetyöstä ja mielenterveys- ja päihdetyöstä sekä Salon seudun omaiset ry:stä. Palveluyhdistys Kasevasta osallistui yhteensä viisi työntekijää. Yhteensä osallistujia oli kolmetoista ja tapaamisia ryhmällä oli yhteensä seitsemän.

4.5 Asiakastyytyväisyyskyselyt ja vaikuttavuuden arviointi

Yksi tärkeä tekijä projektityön kehittämisessä oli toiminnan jatkuva arviointi. Projektin työntekijät keräsivät jatkuvaa palautetta asiakkailta ja pyrkivät mahdollisuuksien mukaan vastaamaan toiveisiin sekä tarpeisiin. Järjestetyistä tapahtumista ja koulutuksista kerättiin myös kirjallista palautetta. Nämä palautteet

antoivat arvokasta tietoa työn laadusta ja onnistumisesta asiakkaan näkökulmasta peilattuna.

Projektin aikana suoritettiin kaksi asiakastyytyväisyyskyselyä ja vaikuttavuuden arviointeja. Vaikuttavuuden arviointia varten Reppu-projektissa kehitettiin vanhempien haastatteluun perustuva arviointimittaristo ja asiakastyytyväisyyskyselyä varten kyselylomake vanhemmille sekä yhteistyökumppaneille. Lomakkeiden suunnitteluun haluttiin ottaa mukaan myös perheiden näkökulmaa ja suunnitteluun osallistui vapaaehtoisina neljä vanhempaa. Omaa kokemustaan ja tietämystään projektityöntekijöille jakoi myös projektityöntekijä Matti Mäkelä Omaishoitajat ja läheiset- liitosta.

Syksyllä 2005 lomaketta suunniteltiin vanhempien kanssa neljällä ryhmätapaamiskerralla. Matti Mäkelä osallistui kahteen ryhmätapaamiseen. Lisäksi hänen kanssaan materiaalia työstettiin erillisissä tapaamisissa. Myös ohjausryhmä osallistui lomakkeen työstöön palautetta ja parannusehdotuksia antamalla. Palkkioksi ja kiitokseksi mittariston ja lomakkeen työstämisestä työhön osallistuneille vanhemmille tarjottiin illallinen ravintola Viassa marraskuussa.

Ensimmäinen vaikuttavuuden arviointihaastattelu suoritettiin maalis-toukokuussa 2006. Projektityöntekijät haastattelivat kymmentä projektin palveluja eniten käyttänyttä perhettä. Haastattelut toistettiin samoille perheille keväällä 2007, jolloin Turun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat Anna-Maija Hongisto sekä Hanna-Riikka Kempainen tekivät haastattelut ja niiden yhteenvedon osana opinnäytetyötään.

Asiakastyytyväisyyskyselyjä perheille ja yhteistyökumppaneille suoritettiin kaksi, toinen syksyllä 2006 ja toinen keväällä 2008. Vuonna 2006 kyselyyn vastasi 17 asiakasperhettä ja 19 yhteistyökumppania. Vuonna 2008 vastauksia perheiltä tuli 18 ja yhteistyökumppaneilta 15. Molemmissa kyselyissä Reppu- projektin toiminta koettiin tärkeäksi ja hyvänä täydentävänä lisänä virallisen palveluverkoston ohessa. Vuoden 2006 kyselystä kävi myös ilmi, että projektin toiminnasta ei koettu varsinkaan

yhteistyötahojen puolelta olevan tarpeeksi tietoa. Ensimmäisen kyselyn perusteella vuoden 2007 projektityön yhdeksi painopistealueeksi nousikin tiedottaminen ja toiminnan tunnetuksi tekeminen.

Vuoden 2008 kysely osoitti edelleen asiakkaiden ja yhteistyökumppanien kokevan projektin toiminnan tärkeäksi. Vastauksissa näkyi myös projektissa tapahtunut muutos ammattimaisempaan ryhmien ohjaamiseen painottuva työ virkistys- ja harrastustoiminnan organisoinnin ja järjestämisen sijaan. Lisäksi esiin nousi huoli toiminnan jatkumisesta ja projektin päättymisestä.

Projektin vaikuttavuutta arvioitiin asiakastyytyväisyyskyselyjen vastausten sekä vanhempainryhmiin osallistuneiden henkilökohtaisten palautteiden sekä voimaantumisryhmien osallistujien BDI- depressioseurantakaavakkeiden tulosten perusteella.

4.6 Opinnäytetyö

Osana projektin vaikuttavuuden arviointityötä Turun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat tekivät opinnäytetyönsä, joka perustui projektin asiakashaastattelujen kautta tehtävään projektin vaikuttavuuden arviointiin. Anna-Maija Hongiston ja Hanna-Riikka Kemppaisen opinnäytetyö on otsikoitu ”Reppu kevyemmäksi”- Reppu-projektin tukimuotojen merkitys erityislasten perheiden tukemisessa.

Haastattelujen tulokset olivat hyvin samansuuntaisia projektityöntekijöiden kokemusten ja ajatusten kanssa. Projektityöntekijät kokivat käytännön työtä tehdessään, että vanhempien tukeminen on tärkeää ja vanhempien kokemusten perusteella vanhempien voidessa hyvin myös lapset voivat paremmin. Projektin tukimuotoihin haastateltavat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä, joskin toiveita ja kehittämisehdotuksiakin esitettiin. Vanhemmat toivoivat muun muassa enemmän harrastustoimintaa, henkilökohtaista avustamista lapselle sekä kuljetuksia

harrastuksiin. Virkistystoiminta ja vertaistuen järjestäminen koettiin myös tärkeäksi ja sitä toivottiin järjestettävän.

Perheille oli tärkeää lastenhoidon järjestyminen ja erityislasten ystävyyssuhteiden tukeminen. Vanhemmat kaipasivat kasvatuksellista tukea ja ohjausta muun muassa erityislasten haastavan käyttäytymisen vuoksi. Haastattelussa korostui myös perheiden kokema ammatti-ihmisten ja perheiden välisen yhteistyön toimivuus ja sen tärkeys.

5 PROJEKTIN TULOKSIA

Sekä asiakasperheet että yhteistyökumppanit kokivat Reppu-projektin toiminnan ja tukimuodot tärkeiksi. Vuosien varrella saatu palaute ja toiveet toiminnan jatkumisesta sekä asiakastyytyväisyyskyselyt antoivat selkeän kuvan toiminnan tarpeellisuudesta.

Diagnoosirajattomuus sekä asiakaslapsien suuri ikähaarukka tekivät työn suunnittelun ja toteuttamisen haastavaksi. Toiminta suunnattiin 3-16-vuotiaille erityislapsille ja heidän perheilleen. Alun perin tarvekartoituksen perusteella tukitoimien ajateltiin kohdentuvan kehitys- ja liikuntavammaisten lasten perheille, mutta varsin nopeasti suurimmaksi asiakasryhmäksi muodostuivat perheet, joiden tuen tarpeet liittyivät lapsen neurologisiin erityisvaikeuksiin kuten ADHD:hen ja Aspergerin oireyhtymään. Työn kuva oli laaja ja taloudelliset resurssit rajalliset. Nämä asettivat suuria reunaehtoja, haasteita ja vaatimuksia projektin työn kehittämiseksi. Kahden työntekijän työpanos tuntui monessa kohtaa riittämättömältä.

Diagnoosien moninaisuus vaati työntekijöiltä jatkuvaa kouluttautumista sekä tietojen päivytystä ja vaikutti myös toiminnan suunnitteluun. Motorisesti aktiivisten ja ylivilkkaiden sekä liikuntaesteisten lasten toimiminen turvallisesti samassa ryhmässä vaati ryhmien kokoon nähden suuria ohjaaja- ja henkilökuntapanostuksia ja oli näin myös taloudellisesti kuormittavaa. Ryhmätoimintojen eriyttäminenkin vaati paljon työntekijöiden aikaa ja oli näin muista tukitoimista pois. Ryhmämuotoiset toiminnot koettiin kuitenkin tarpeellisiksi erityisesti vertaistuen takia.

Tukihenkilöiden kouluttaminen oli ratkaisu työvoimaresurssien parantamiseksi. Työ perustui vapaaehtoisuuteen ja auttamisen haluun, joten projektityöntekijät joutuivat miettimään, kuinka paljon on sopivaa käyttää vapaaehtoisia työn tukena. Jos työmäärä olisi kasvanut suuremmaksi ja säännöllisemmäksi, olisi tukihenkilöiden sitoutuminen ja toimintaan mukaan saaminen ollut hankalampaa.

Projektin edistymisen myötä yhä selkeämmäksi tuli käsitys, että perheissä erityisesti vanhemmat olivat tuen, avun ja neuvojen tarpeessa. Vanhempien jaksaminen oli yksi edellytys myös lapsien hyvinvoinnille. Vanhemmat olivat selkeästi havainneet, että lapset voivat perheessä paremmin, mikäli vanhemmatkin voivat hyvin. Vanhempien voimien heikentyminen usein myös heijastui lapsiin ja aiheutti muun muassa lisääntyvää levottomuutta, enenevää tuen tarvetta, käyttäytymisen muutosta ja rajojen kokeilua. Nämä lapsen reagoinnin muutokset tarvitsivat enemmän vanhempien voimavaroja ja asioihin puuttumista, joka taasen vaikutti omaan jaksamiseen. Näin negatiivinen kehäilmiö oli valmis.

Perhekoulun vanhempainryhmä sekä depressiokoulun mallin mukainen voimaantumisryhmä pyrkivät vastaamaan tähän vanhemmuuden ja jaksamisen tukemiseen. Vaikka ryhmiin osallistuminen vaati sitoutumista ja perheiltä ajallista panostusta, osallistuminen ja sitoutuminen oli hyvin motivoitunutta. Ryhmissä jaetut käytännön kokemukset ja selkeät pienet arkeen vaikuttavat vinkit koettiin erittäin tärkeiksi. Myös muiden vanhempien kokemusten kuuleminen vahvisti tunnetta, että he eivät ole yksin asioidensa kanssa vaan on muitakin, joilla arki on samankaltaisesti kuormittavaa. Ryhmissä tuli myös jollakin tavalla luvalliseksi myöntää oma vointi ja jaksamattomuus. Huomioitavaa on myös, että varsin moni perhekoulun vanhempainryhmään osallistuneista osallistui myöhemmin myös voimaantumisryhmään, jossa keskityttiin omien voimavarojen ylläpitämiseen ja lisäämiseen.

Projektin aikana huolenaiheeksi nousi niiden perheiden tilanne, joita ammattihenkilöstö ei saanut yrityksistään huolimatta ottamaan yhteyttä projektiin tai

vastaanottamaan muitakaan tarjottuja tukitoimia. Koska projekti perustui perheiden vapaaehtoiseen osallistumiseen, oli yhteydenotto viimekädessä perheiden päätännässä. Jos vanhempien vointi ja jaksaminen oli kovin vähäistä, saattoi yhteydenotto olla kynnyskysymys ja jäädä tekemättä, vaikka perheet tuen tarpeen tunnistaisivat ja myöntäisivät. Projektin resursseilla etsivän työn tekeminen ei ollut mahdollista.

Tavoite vertaistuen järjestämisestä toteutui ryhmätoiminnoissa hyvin, niin edellä mainituissa vanhempainryhmissä kuin lapsiryhmissäkin. Sirkuskerho oli oiva keino toiminnallisuuden ohella antaa lapsille välineitä käsitellä omaa erityisyyttään sekä antaa sisaruksille kokemuksellista vertaistukea; muissakin perheissä on erilaisia erityistä tukea tarvitsevia siskoja tai veljiä.

Projektityöntekijät korostivat toimintojen helppoa saatavuutta ja lähestyttävyyttä. Matalan kynnyksen periaate oli projektityöntekijöille tärkeä, jotta asiakastyötä voitiin tehdä asiakkaiden tarpeiden ja lähtökohtien perusteella. Asiakastyytyväisyyskyselyn perusteella perhelähtöinen työote, asiakaslähtöisyys, selkeys sekä helppo lähestyttävyyys koettiin projektin vahvuuksiksi.

6 PROJEKTIN JUURUTTAMINEN

Kaarina ja Piikkiö olivat aktiivisesti mukana projektissa koko toiminnan ajan. Vuonna 2008 projektin juurruttamistyöt osuivat kunnissa huonoon ajanjaksoon. Molemmissa kunnissa elettiin suurten muutosten aikaa, sillä kuntaliitos oli ajankohtaista vuoden 2009 alusta. Organisaatiomuutokset ja epävarmuudet vastuutyöntekijöistä sekä vastuualueista tekivät yhteistyöneuvottelut projektin toimintojen juurruttamiseksi käytännössä mahdottomiksi. Toiminnan ottaminen kokonaan osaksi yhdistyksen omaa toimintaa kaatui kustannuskysymyksiin. Toiminnan jatkumiseksi olisi tarvittu kuntien sitoutumista maksusitoumuksiin.

Juuruttamista oli projekti-informaation ja toimintamenetelmien levittäminen koulutuksien kautta ammattihenkilöstölle. Koulutuksissa korostettiin erilaisten tukitoimien tarpeen tärkeyttä sekä esiteltiin erilaisia mahdollisuuksia ja menetelmiä

perheitä tukevan toiminnan järjestämiseksi pienillä kustannuksilla ja varhaisessa vaiheessa.

Toiminta- ja tukimuotoina perhekoulu sekä depressiokoulu ovat valtakunnallisesti tunnettuja menetelmiä, mutta eivät yleisesti käytössä Turun seudulla. Projektin kautta lisättiin tietoisuutta näistä perheiden tukimuodoista.

Tärkeimmäksi ja vaikuttavimmaksi juurruttamisen tulokseksi tuli projektin järjestämien lasten viikonloppuparkkien siirtyminen kokonaisuudessaan Palveluyhdistys Kasevan järjestämäksi toiminnaksi Kaarinan kaupungin taloudellisen tuen turvin. Myös projektissa kehitelty koulutuspaketti ADHD:sta jää yhdistyksen käyttöön. Sen avulla voidaan perehdyttää henkilökuntaa ja tarvittaessa käyttää myös ulkopuolisten tahojen kouluttamiseen.

KIITOKSET

Niin kuin lapset kasvavat ja kehittyvät ja oppivat uusia asioita, niin myös Reppu-projekti kasvoi ja kehittyi toimintansa aikana. Työntekijöille tämä on ollut jännittävä seikkailu uuteen ja tuntemattomaan sekä suuren kasvun ja oppimisen paikka. Oli aika tulla, aika olla ja nyt on tullut aika mennä ja kiittää. Omasta puolestani haluan kiittää kaikkia niitä, jotka tekivät tämän työn mahdolliseksi.

Uudet haasteet ja seikkailut odottavat ehkä nurkan takana. Kaikista projektin myötä tarjoutuneista kokemuksista ja elämyksistä rikkaampana on hyvä käydä eteenpäin. Lopettamisen hetki on vaikeaa ja haikeaa, mutta niinhän on, että jonkin loppu on mahdollisuus uuden alkuun. Muistot ja kokemukset sekä elämykset säilyvät mielessä, niihin on hyvä palata.

Projektin alkuvaiheessa löysimme runon, joka myös esitteeseemme painettiin. Runo kiteyttää jotain oleellista ja kuvaavaa projektista.

Jukka Itkosen sanoin:

*Avoimella mielellä, kun polkuasi kuljet,
myöskin toiset rajattomaan ilon piiriin suljet.
katso tarkkaan perhosta
ja härkää suuren suurta;
eivätkö ne ole ihan samaa sukujuurta.
Katso kirpun koipia
ja kirahvin kaulaa –*

samaa melodiaa koko olevainen laulaa.

Koiralla on klapit ja gorillalla käsi.

Maailma on maailma myös sinun silmissäsi.

*Kylän kaunein neito sekä vaari harmaahapsi,
eiköhän kumpainenkin ole ollut lapsi.*

Kengät käyvät pieniksi,

ei hattu mahdu päähän,

joki virtaa vapaana ja joki menee jäähän.

Mutta siellä jäiden alla syvät vedet liikkuu;

vauva ajaa autolla

ja isän kehto kiikkuu.

Jos jotain suurta viisautta haet maailmasta:

Ei ole yhtään jättiläistä ilman pientä lasta.

Kiitokset Raha-automaattiyhdistykselle, perheille ja lukuisille yhteistyökumppaneille sekä Palveluyhdistys Kasevalle antamastaan kannustuksesta ja tuesta. Tämä yhteinen matka on ollut antoisaa taivaltaa!

Kaarinassa maaliskuun 30. päivänä 2009

Marianne Pajunen
projektityöntekijä

**REPPU-PROJEKTIN
ASIAKASTYYTYVÄISYYSKYSELY
2008**

SISÄLTÖ

1	Johdanto	3
2	Kysely vanhemmille	4
2.1	Ensietieto ja käytetyt tukimuodot	4
2.2	Tukimuotojen tärkeysjärjestys ja toiminnan päällekkäisyys muiden toimijoiden kanssa	4
2.3	Miten tukimuodot palvelivat perhettä?	6
2.4	Repun toiminnan vaikutukset perheiden arkeen	7
2.5	Projektityöntekijöiden ammattitaito ja yhteistyö	8
2.6	Perheiden kokemuksia ja ajatuksia	9
3	Kysely yhteistyökumppaneille	10
3.1	Tukimuotojen tärkeysjärjestys ja toiminnan päällekkäisyys	10
3.2	Miten tukimuodot palvelivat asiakkaita?	12
3.3	Mitä hyötyä projektista on ollut?	13
3.4	Projektityöntekijöiden ammattitaito ja yhteistyö	14
3.5	Yhteistyökumppanien terveiset Palveluyhdistys Kasevalle	14
4	Yhteenveto	15

1 Johdanto

Reppu-projekti järjesti keväällä 2008 asiakastyytyväisyyskyselyn projektin asiakas-perheille ja yhteistyökumppaneille. Kyselyn tarkoituksena oli kerätä palautetta projektin suunnitellusta ja toteutetusta toiminnasta sekä niiden koetusta tarpeellisuudesta. Tietoa haluttiin myös asiakas- ja yhteistyöstä, niiden toimivuudesta sekä projektityöntekijöiden ammattitaidosta.

Kysely toteutettiin postittamalla kyselylomake, saatekirje ja vastauskuori postimerkkeineen. Vanhemmille ja yhteistyökumppaneille laadittiin erilaiset kyselylomakkeet. Perheiltä saatiin vastauksia yhteensä 18 ja yhteistyökumppaneilta 15 kappaletta. Kyselyn avulla saatiin arvokasta tietoa sekä niiltä, joilla on kokemusta projektin toiminnasta, että niiltä, joilla ei ole kokemusta tai tietoa projektin toiminnasta tai joille tukimuodot eivät olleet sopineet.

Tässä yhteenvedossa perheiden ja yhteistyökumppanien vastauksia on käsitelty omina kokonaisuuksinaan kyselylomakkeen pohjalta.

2 Kysely vanhemmille

2.1 Ensitieto ja käytetyt tukimuodot

Vanhemmat olivat saaneet ensimmäistä kertaa tietoa Reppu-projektista eniten päivä-hoidon tai muuta kautta. Muuta kautta tietoa oli saatu sanomalehti-ilmoituksesta kolme kertaa ja Dyman kautta yhden kerran. Kysymykseen vastasi 18 vanhempaa.

Sirkuskerho ja virkistystoiminta olivat perheiden eniten käyttämiä tukimuotoja. Molempia oli käyttänyt yhdeksän perhettä. Myös sijaishoitoa, voimaantumis- ja perhekoulun vanhempainryhmää olivat monet perheet käyttäneet. Kysymykseen vastasi 18 vanhempaa.

2.2 Tukimuotojen tärkeysjärjestys ja toiminnan päällekkäisyys muiden toimijoiden kanssa

Vastauksissa oli selkeää hajontaa. Osassa vastaukset olivat vajaita, koska jotkut tukimuodoista olivat jääneet vieraiksi ja osa vastaajista oli järjestänyt tärkeysjärjestykseen vain käyttämänsä tukimuodot. Alla olevassa yhteenvedossa on kirjattuna kolme tärkeimmäksi koettua sekä vähiten tärkeäksi koettu tukimuoto.

Repun toimintaa ei koettu päällekkäiseksi minkään muun toimintamuotojen kanssa. Vanhemmista vastasi 18, joista yksi koki Repun toiminnan olevan osittain päällekkäistä muiden toimijoiden kanssa, koska muutkin yhdistykset järjestävät virkistystoimintaa.

Voimaantumisryhmän asetti yhdeksän vastaajaa (9/15) kolmen tärkeimmän tukimuodon joukkoon. Kukaan vanhemmista ei kokenut voimaantumisryhmää vähiten tärkeäksi. Vanhemmista kolme jätti vastaamatta kysymykseen.

Perhekoulun asetti kuusi vastaajaa (6/15) tärkeimpien tukimuotojen joukkoon. Yksi vastaaja piti perhekoulua vähiten tärkeänä ja kolme jätti vastaamatta.

Ammattihenkilöstön koulutuksen asetti yksi vastaaja (1/14) tärkeimpien joukkoon ja seitsemän piti sitä vähiten tärkeänä. Yksi vanhemmista piti yhtä tärkeänä sekä koulutusta ammattihenkilöstölle että asiakkaille. Vanhemmista neljä jätti vastaamatta.

Koulutusta asiakkaille piti myös yksi vastaaja neljästätoista tärkeimpien joukossa. Yksikään vastaaja ei pitänyt tätä tukimuotoa vähiten tärkeänä. Vastaajat kokivat asiakkaiden koulutuksen tärkeysjärjestykseltään neljännen ja kahdeksannen välille, joihin vastaukset tasaisesti jakautuivat. Yksi vanhempi piti yhtä tärkeänä koulutusta ammattihenkilöstölle ja asiakkaille. Neljä jätti vastaamatta.

Sijaishoitoa viisi vastaajaa (5/14) piti tärkeimpien tukimuotojen joukossa. Yksi vanhemmista piti tätä tukimuotoa vähiten tärkeänä. Neljä jätti vastaamatta.

Tehostettu tuki koettiin tärkeäksi yhdeksässä vastauksessa viidestätoista. Kukaan vastaajista ei kokenut tehostettua tukea vähiten tärkeäksi. Yksi vanhemmista piti yhtä tärkeänä tehostettua tukea ja henkilökohtaista valmennusta. Kolme vanhemmista jätti vastaamatta.

Henkilökohtainen valmennus koettiin tärkeänä kuudessa vastauksessa kuudestatoista. Vähiten tärkeäksi sen koki yksi vastaaja. Yhden vanhemman mielestä tehostettu tuki ja henkilökohtainen valmennus olivat yhtä tärkeitä. Kaksi jätti vastaamatta.

Sirkuskerhoa piti tärkeimpien joukossa kahdeksan vastaajaa seitsemästätoista. Kaksi vastaajaa piti sitä vähiten tärkeänä ja yksi vanhemmista jätti vastaamatta.

Virkistystoiminta oli kahdeksan vastaajan (8/15) mielestä tärkeää. Yksi vastaajista koki tämän vähiten tärkeäksi ja kolme vanhemmista jätti vastaamatta.

Kyselyn mukaan perheet kokivat tärkeimmiksi Reppu-projektin tukimuodoiksi voimaantumisyhmän ja tehostetun tuen, jotka yhdeksän vastaajaa asetti kolmen tärkeimmän tukimuodon joukkoon. Lähes samalla tavoin arvioitiin sirkuskerho ja virkistystoiminta, joita tärkeimpien joukossa piti kahdeksan vastaajaa. Vähiten tärkeäksi koettiin Reppu-projektin järjestämä koulutus ammattihenkilöstölle. Sitä piti seitsemän vastaajaa vähiten tärkeänä.

2.3 Miten tukimuodot palvelivat perhettä?

Vanhemmista 14 vastasi avoimeen kysymykseen siitä, miten tukimuodot palvelivat perheitä. Perhekoulua pidettiin erityisen tärkeänä tukimuotona:

"Erittäin hyvin. perhekoulusta sai hyviä eväitä arkeen, se auttoi/auttaa jaksamaan arkea. henkilökohtainen valmennus olisi varmaan myös paikallaan (silloin tällöin) ylläpitämään vuorovaikutustaitoja ylivilkkaan lapsen kanssa lapsen kehittyessä ja ongelmien/vaikeuksien muuttuessa."

"Perhekoulun kirjaa tulee selattua vieläkin. Samassa tilanteessa olevien vanhempien tuki on ylitse muiden."

"Perhekoulusta oli suuri apu arkeen, oli todella tärkeää nähdä toisia samassa tilanteessa olevia äitejä. Voimaantumisyhmässä taas pääsi "purkamaan" itseään."

Tukea koettiin saadun sekä projektityöntekijöiltä että toisilta vanhemmilta. Lepoa ja virkistystä pidettiin tervetulleina ja ne edistivät voimaantumista.

"Projektityöntekijöiden tuki ja neuvot ovat olleet kullan arvoisia. Heiltä on saanut apua ja tukea, kun sitä ei ole ollut muualta saatavilla mm. apua kelan papereiden täytössä ja kuvakorttien käytön ohjaus. (Puheterapiaa ei ole ollut kunnalta saatavilla)."

"Vanhempainryhmän vertaistuki oli tosi hieno homma."

"Perheiden ja äidin virkistymiset ovat olleet sitä, mitä toivoimme ja saimmekin."

Muita kommentteja tukimuodoista:

"Hyvin. Ensiarvoisen tärkeä tuki erityisperheille."

"Hyvin."

"Tuonut pientä piristystä arjen tilanteisiin."

"Sirkuskerho oli ok, mutta lapsemme ei ollut kiinnostunut siitä. Voimaantumisryhmä oli hyvä, tosin omatoimisuusaste oli korkealla ja mielialan ollessa itsellä alhaalla, hyöty oli +-0."

"Sijaishoito palveli hyvin alussa. Sirkuskerho ok."

"Parkki antoi mahdollisuuden viettää aikaa toisen lapsen kanssa. Sirkuskerho oli lasten ykkösjuttu. Voimaantumisryhmä toi todella uutta kaivattua ajattelutapaa."

"Aluksi sijaishoito oli meille tärkeä tukimuoto. Ryhmä ei kuitenkaan ollut lapsemme kannalta paras mahdollinen. Muut tukimuodot eivät ole palvelleet meitä oikeastaan ollenkaan."

"Samaan aikaan oli muita tukitoimia, niin aikamme ei oikein riittänyt projektiin. Lapsen ikä oli usein myös este (9-11v.), liian vanha."

2.4 Repun toiminnan vaikutukset perheiden arkeen

Reppu-projektin toimintaa arvioi 18 vanhempaa. Parkkitoiminnalla oli selkeästi eniten vaikutusta perheiden arkeen. Sitä kuvattiin seuraavasti:

"Parkkitoiminta toi kaivattua rauhaa viettää toisen lapsen kanssa aikaa rauhassa. Voimaantumisryhmä toi itselle selviytymiskeinoja jaksaa arjessa ja positiivista ajattelutapaa. virkistystoiminta toi myös arkeen kaivattua vaihtelua."

"Hyvin, olen saanut sairaalle tyttärelle hoitoapua ja näin päässyt hoitamaan omia pakollisia asioita."

"Aluksi sijaishoito helpotti arkeamme. Sen jälkeen projektilla ei ole ollut vaikutusta perheemme arkeen."

Perhekoulusta koettiin saadun neuvoja arjen sujuvuuteen kotona.

"Perhekoulussa saadut neuvot ja kokemukset ovat edelleen käytössä lähes päivittäin. Sain sieltä uuden kaverin ja poikani myös."

"Auttaneet tosi paljon ymmärtämään lasta ja lapsen käyttäytymistä. Epätoivo vaihtui toivoon."

"Äiti jaksaa paremmin. Arki helpottunut. Tarravihko on mainio konsti (vaikka sitä oli yritetty käyttää meillä aikaisemminkin, mutta silloin se ei toiminut, lapsi liian nuori?). Nyt toimii."

"Pistänyt miettimään asioita uudella tavalla ja myös omaa toimintaa."

"Pieniä tiedon ja taidon jyväsii. harjoitusten kautta tiedon käyttöönotto toimii hyvin."

"Olemme saaneet valtavasti käytännön niksejä."

"Meillä niin lyhytaikainen ollut, mutta lapsi on pitänyt työntekijästä. Äiti saanut hiukan osviittaa, miten lapsi " pärjää" vieraan ihmisen kanssa. harmi, että sain tietoa niin myöhään..."

Erilaiset virkistysmuodot voivat olla merkittäviä yksittäisinäkin.

"Tuonut voimavaroja, tukea ja mahdollisuuksia selviytymiseen."

"Virkistävästi! Teatteriretki Helsinkiin joitakin vuosia sitten oli todella kiva ja on jäänyt mieleen. Varsinkin bussissa saadut eväät ja ruokailu ravintolassa."

"Helpottanut arkea ja keventänyt mieltä."

Kaikkien kohdalla tukimuodot eivät ole vaikuttaneet perheiden arkeen. Sitä kommentoitiin *"Ei merkittävästi."*, *"Eipä juurikaan vaikutusta."*, *"Hetkellisesti, ei muuten."* *"Ei kovin paljon, koska emme osallistuneet aktiivisesti."* *"Olemme käyttäneet suhteellisen vähän projektin palveluita, joten kovin suurta vaikutusta ei ole."*

2.5 Projektityöntekijöiden ammattitaito ja yhteistyö

Vanhemmista 12 vastaajaa koki, että yhteistyö projektityöntekijöiden kanssa on sujunut erittäin hyvin. Hyvänä yhteistyötä piti kuusi vanhemmista.

Projektityöntekijöitä piti erittäin ammattitaitoisina vanhemmista 10. Yksi vanhemmista kommentoi, että *"työntekijät ovat valmiita kouluttautumaan ja ottamaan asioista selvää"*. Melko ammattitaitoisina projektityöntekijöitä piti kuusi vanhempaa. Yksi vanhemmista ei ottanut kantaa työntekijöiden ammattitaitoon ja yksi vanhemmista koki projektityöntekijöiden ammattitaidon heikoksi.

2.6 Perheiden kokemuksia ja ajatuksia

Perheiden kokemuksia ja ajatuksia Reppu-projektin toiminnasta, toiveita ja toivotuksia kirjasi 15 vanhempaa. Useimmissa papereissa toivottiin projektin jatkuvan mm. siksi, että vastaavia palveluja ei saa muualta.

"Voimaantumisryhmät, perhekoulun vanhempainryhmät ja vertaistukiryhmät ovat varmaan jotain sellaista toimintaanne, jota muualta ei saa eli ne ovat olleet mukana olleille perheille taatusti jotain ainutlaatuista ja tosi tärkeitä. Kiitos teille!"

"Perhekoulu oli oikein hyvä kokemus. Toivottavasti projekti jatkuu ja auttaa monia muitakin perheitä ja jos vaikka meidänkin perhe vielä tarvitsisi sitä..."

"Mielestäni olisi todella tärkeää, että tällainen toiminta jatkuisi. Nykyään tarvitaan lähetteitä ja lausuntoja joka paikkaan ja silti ei ole varmaa, että mitään apua saa. Reppuun ovat kaikki olleet tervetulleita ja sekin vielä, että se ei maksanut juuri mitään. Ylellisyyttä nykypäivänä! Olen kertonut ja kehunut kaikille Tyks:ssä, pojan koulussa ja kerhossa ja kaikille, jotka ovat halunneet kuulla teidän toiminnastanne. Kiitos vielä! Teette tärkeää työtä!"

"Toivottavasti projektin aloittamat arvokkaat tukimuodot jatkuvat kunnissa ja kaupungeissa. Ennaltaehkäisevä työ maksaa itsensä takaisin ja ilman tukiverkostoa perheiden selviytyminen vaikeutuu."

"Toivon, että toiminta jatkuu, jotta moni perhe, joka odottaa esim. terapiaa yli vuodenkin saa jotain tukea edes. Kiitos kaunis Reppu-projektille! Vetäjät ammattitaitoisia ja omistautuneita työlleen."

"Hieno projekti, olen iloinen, että lähdin mukaan ja olen välittänyt tietoa eteenpäin. Helppo mennä ryhmään mukaan, pieni koko ryhmällä ja lähellä. Suurkiitos!"

Projektin toiminnan sisältöön saatiin kommentteja tämänkin kysymyksen kautta.

"Perhekoulu on hyvä!"

"Toiminta ollut kaikin puolin mukavaa, tosin viime aikoina olisin kaivannut virkistystoimintaa enemmän. Olisi tavannut muita ja vaihtaa ajatuksia toisten mukana olleiden kanssa. Vetäjät olleet todella mahtavia, tarvittaessa aina valmiita auttamaan ja muutenkin ystävällisiä ja mukavia. Iso kiitos heille! Sääli, että projekti päättyy."

"Iso apu lasten asioita järjestellessä. Projekti on tarjonnut pieniä hengähdystaukoja vanhemmille arjen kaaokseen. Lapsetkin ovat nauttineet. Harmi, kun loppuu!"

"Liikuntavammaisille lapsille tämän mallin mukainen toiminta ei oikein anna mitään. He ovat vähemmistö, jotka jäävät aina kaikenlaisen toiminnan ulkopuolelle. Heille tärkeintä olisi kehittää henkilökohtaista tukihenkilö/avustajatoimintaa!"

"Sirkuskerhon olisin odottanut olevan ohjatumpi, eikä pelkästään aikavaraus hyppimiseen. Tämä aikuisen mielipide, nuori kyllä nautti suuresti näinkin!"

"Vanhempien vertaistukiryhmää kaipaavat, lapsien, joiden diagnoosi ei ole aivan selkeä (ei ADHD tms.)."

3 Kysely yhteistyökumppaneille

Yhteistyökumppaneilta saatiin vastauksia 15. Vastaajista viisi työskenteli lastenneuvolassa ja neljä päivähoitossa. Sosiaalitoimen vammaishuollossa työskenteli kaksi vastaajaa, myös kaksi vastausta saimme Kaarinan sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksesta. Yksi vastaaja työskenteli sosiaalitoimen lastensuojelussa ja yksi lasten ja nuorten psykiatrisella poliklinikalla.

13 vastaajista työskenteli Kaarinassa ja kaksi Piikkiössä. Liedosta ja Paimiosta ei tullut vastauksia. Vastaajista 10 koki tietävänsä Reppu-projektin toiminnasta ja tukimuodoista paljon ja neljä koki tietävänsä vähän. Yksi vastaajista ei tiennyt lainkaan Reppu-projektin toiminnasta.

3.1 Tukimuotojen tärkeysjärjestys ja toiminnan päällekkäisyys

Vastauksissa oli hajontaa ja osa vastauksista oli vajaita. Tässä yhteenvedossa on kirjattuna yhteistyökumppaneiden kokemukset kolmen tärkeimmän sekä vähiten tärkeän tukimuoto Reppu-projektissa.

Repun toimintaa ei koettu päällekkäiseksi minkään muun toimijan kanssa. Vastaajia oli 15, joista yhden yhteistyökumppanin mielestä toiminta on osittain päällekkäistä joidenkin yhdistysten esim. Dyman toiminnan kanssa.

Voimaantumisryhmää kolmen tärkeimmän tukimuodon joukossa piti yhdeksän vastaajaa kolmestatoista. Yksi yhteistyökumppani koki voimaantumisryhmän vähiten tärkeäksi ja kaksi jätti vastaamatta.

Perhekoulua kaksitoista vastaajaa viidestätoista piti tärkeimpien joukossa. Kukaan vastaajista ei kokenut perhekoulua vähiten tärkeäksi eikä yksikään jättänyt vastaamatta kysymykseen.

Koulutusta ammattihenkilöstölle neljä vastaajaa kolmestatoista piti kolmen tärkeimmän joukossa ja kolme vähiten tärkeänä. Kaksi yhteistyökumppaneista jätti vastaamatta.

Koulutusta asiakkaille yksi kolmestatoista vastaajasta koki olevan tärkeimpien tukimuotojen joukossa. Yksikään ei kokenut tukimuotoa vähiten tärkeäksi. Kaksi jätti vastaamatta.

Sijaishoito sai vastauksia kaksitoista, joista yksikään ei ollut tärkeimpien tukimuotojen joukossa. Yksi vastaaja piti sijaishoitoa vähiten tärkeänä ja kolme vastaajaa jätti kokonaan vastaamatta.

Tehostettu tuki koettiin tärkeäksi kahdessatoista vastauksessa neljästätoista. Ketään vastaajista ei kokenut tukimuotoa vähiten tärkeäksi. Yksi yhteistyökumppaneista jätti vastaamatta.

Henkilökohtainen valmennus oli tärkeimpien joukossa kolmella vastaajalla neljästätoista. Vähiten tärkeäksi ei kukaan kokenut tukimuotoa ja yksi jätti vastaamatta.

Sirkuskerhoa piti yksi vastaaja neljästätoista tärkeimpien joukossa. vähiten tärkeäksi sitä ei maininnut yksikään vastaaja. Yksi vastaaja jätti kokonaan vastaamatta.

Virkistystoiminta sai vastauksia kolmesta, joista yksi oli tärkeimpien joukossa ja seitsemän vastaajaa koki sen vähiten tärkeäksi. Kaksi yhteistyökumppaneista jätti vastaamatta.

Kyselyn mukaan yhteistyökumppanit kokivat tärkeimmiksi Reppu-projektin tukimuodoiksi perhekoulun ja tehostetun tuen, jotka kaksitoista vastaajista arvioi kuuluvan kolmen tärkeimmän tukimuodon joukkoon. Lähes yhtä tärkeäksi koettiin myös voimaantumisryhmä, jota tärkeimpien joukossa piti yhdeksän vastaajaa. Vähiten tärkeäksi koettiin virkistystoimintaa. Seitsemän vastaajaa piti virkistystoimintaa vähiten tärkeänä tukimuotona.

3.2 Miten tukimuodot palvelivat asiakkaita?

Vastauksia tähän avoimeen kysymykseen tuli kahdeltatoista yhteistyökumppanilta. Yhteistyökumppanit arvioivat toimintaa samansuuntaisesti kuin perheet. Perhekoulu nähtiin yhtenä tärkeimmistä tukimuodoista.

"Perhekoulu on ollut perheille hyvä tuki. välillä vain on ollut pulmana saada perheitä lähtemään mukaan."

"Ovat osallistuneet vanhempainryhmään, palaute ollut positiivista."

"Asiakkaitani ollut tiettävästi vain perhekoulun vanhempainryhmässä."

"Voimaantumisryhmä ja muut vertaistuet hyvin. Lasten toiminnot tärkeää."

Yhteistyökumppanit pitivät kotiin saatua apua asiakkailleen merkittävänä ja toivat esiin asiakkaiden tyytyväisyyttä..

"Saanut tukea kotona arjessa selviämiseen erityislapsen kanssa, ainakin oletan niin."

"Sijaishoitoa lapselle."

"Tosi hyvin ja tärkeä palvelu. olin toivonut jatkoa, mutta nyt täytyy elää näin."

"Tietoni mukaan osallistujat ovat olleet pääosin tyytyväisiä. En ole perheitä haastatellut enkä välttämättä edes tiedä, ketkä ovat kulkeneet mukana."

Yhteistyökumppaneina oli myös oppilaitos, jonka edustajat arvioivat projektia opiskelijoiden ja opetuksen näkökulmasta.

"Opiskelijaryhmiin tiedon jako hyvin."

"Sosiaali- ja terveystieteen opiskelijat ovat saaneet tietoa Reppu-projektista."

3.3 Mitä hyötyä projektista on ollut?

Yhteistyökumppaneilta kysyttiin projektin hyödyllisyyden lisäksi myös ajatuksia tulevaisuudesta ja miten tulisi jatkaa työtä eteenpäin. Myös yhteistyökumppanit arvioivat projektin tarjoamien palvelujen täydentävän muita erityislasten perheille tarjottuja palveluja,

"Paikkaa aukkoa palvelujärjestelmässä: vanhempainkoulu/perhekoulu."

"Toiminnalle on ollut tarvetta ja on edelleenkin. Vastaavaa palvelua ei muuten ole tarjolla."

"Väliinpuotoajien palveluiden kehittäminen tärkeää!"

Perheiden saama tuki projektityöntekijöiltä ja projektin eri toiminnoista koettiin arvokkaana.

"Kaikki, mikä tukee lapsiperheitä on hyvää ja tarpeellista."

"Tukea vanhemmille, tärkeä!"

"Apua perheille monessa eri muodossa. vertaistukea, virkistystä, tietoa. Lapsille mukavaa toimintaa."

"Perheille ollut suuri apu ja nämä perheet eivät Kaarinassa lopu. matalan kynnyksen periaate hyvä, eri asia kuin sosiaalitoimi. Tosi hyvä asia ollut. Tukee omaa työtä ja ollut tärkeä osa verkostoa."

"On pystynyt tarjoamaan perheille mahdollisuuden hakea apua."

"Opiskelijat ovat osallistuneet reppu-projektin lastenhoitoon ja kerhotoimintaan."

"Juurruttaa toiminta pysyväksi käytännöksi."

"Alle kouluikäisten vanhemmat ovat saaneet paljon tukea ja erilaisia palveluita. Yhteistyötä perheneuvolan kanssa voisi kehittää, jotta perhekoulu saataisiin pysyväksi systeemiksi. Myös perhetalon kanssa on tärkeää tehdä yhteistyötä kotona olevien äitien tukemiseksi."

"Perheiden tuki on ollut loistavaa! huoli asiakkaista, joita projektissa on ollut mukana. toivottavasti asiakkaista huolehditaan myös jatkossa -> kunnille."

3.4 Projektityöntekijöiden ammattitaito ja yhteistyö

Yhteistyökumppaneista viisi vastaajaa oli sitä mieltä, että yhteistyö projektityöntekijöiden kanssa on sujunut erittäin hyvin. Hyvänä yhteistyötä piti seitsemän vastaajaa. Kaksi yhteistyökumppaneista ei osannut sanoa ja yksi vastaaja ei ole ollut yhteistyössä projektityöntekijöiden kanssa.

Viisi yhteistyökumppania piti projektityöntekijöitä erittäin ammattitaitoisina. Melko ammattitaitoisina projektityöntekijöitä piti kuusi vastaajaa. Neljä yhteistyökumppania ei osannut ottaa kantaa projektityöntekijöiden ammattitaitoon.

3.5 Yhteistyökumppanien terveiset Palveluyhdistys Kasevalle

Neljä yhteistyökumppania vastasi tähän avoimeen kysymykseen näin:

"Projekti on varmaan ihan hyvä ja tarpeellinen. sijaisena, kun tulee, on niin paljon lippuja ja lappuja, ettei kaikkeen ehdi perehtyä, vaikka haluaisi."

"Kiitos ko. palvelusta, toivottavasti toiminta voi jatkua."

"Toivottavasti uusi projekti tulee tälle alueelle. Hieno projekti!"

"Kiva, kun jaksatte yrittää ja kehittää aina uusia palvelumuotoja. Kanssanne on ollut hienoa tehdä yhteistyötä. Olette 24 karaatin kultaa!"

4 Yhteenveto

Kysely antoi arvokasta tietoa Reppu-projektin toiminnasta ja tukimuotojen tarpeellisuudesta. Sekä perheet, että yhteistyökumppanit kokivat tukimuotojen tärkeysjärjestyksen hyvin samansuuntaisesti. Erityislapsille suunnattua toimintaa pidettiin tärkeänä, mutta molempien ryhmien vastauksissa painotettiin erityisesti koko perheen hyvinvointia ja myös vanhempien jaksamista.

Haasteellista koko projektin suunnittelussa ja toteutuksessa on ollut asiakasryhmän laajuus ja erityislapsien diagnoosien, tuen sekä hoidon tarpeen erilaisuus. Myös tämä näkyi varsinkin perheiden vastauksissa. Osa vastaajista koki, että toiminta ei ollut omalle perheelle ja lapselle sopivaa esimerkiksi ryhmätoiminnoissa, joissa lasten tuen tarpeet vaihtelivat melko paljonkin.

Jo projektin alkuvaiheessa nousi ylivilkkauteen ja tarkkaavuuteen liittyvät asiat voimakkaasti esille. Tämä myös suuntasi projektin toiminnan suunnittelua ja kehittämistä yhä kasvavan asiakasryhmän tarpeisiin vastaamiseksi. Toiminnan muutokset ja ammatillisen toiminnan painottuminen ryhmä- ja yksilöohjauksen keinoin merkitsi erilaisten virkistys- ja harrastetoiminnan vähenemistä. Virkistys- ja kerhotoiminnassa olivat suurimmat erot perheiden ja yhteistyökumppanien välillä arvioitaessa tukimuotojen tärkeysjärjestystä. Vanhemmista noin puolet arvioivat virkistys- ja kerhotoiminnan olevan kolmen tärkeimmän tukimuodon joukossa kun taas yhteistyökumppanit kokivat samat tukimuodot selvästi vähemmän tärkeiksi, monissa vastauksissa vähiten tärkeäksi.

Vaikka kaikki tukimuodot eivät olleet perheille parhaita mahdollisia tai kaikista tukimuodoista ei ollut tietoa, niin vastaukset ja palautteet olivat varsin positiivisia. Vastauksista nousee esille palveluiden helppo saatavuus sekä "matalan kynnyksen" periaate, helppo lähestyttävyyys. Projektiin osallistuminen on ollut perheille vapaaehtoista eikä sitoutumisvelvoitteita pääsääntöisesti ole ollut. Tämä on ollut yksi projektin tavoitteista, ja vastausten perusteella se on myös toteutunut hyvin.

TURUN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Koulutusohjelma: Sosiaalian koulutusohjelma	
Tekijät: Anna-Maija Hongisto & Hanna-Riikka Kempainen	
Työn nimi: "Reppu kevyemmäksi" –Reppu-projektin tukimuotojen merkitys erityislasten perheiden tukemisessa	
Suuntautumisvaihtoehto: Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö	Ohjaajat: Heli Virjonen & Outi Linnossuo
Opinnäytetyön valmistumisajankohta: Marraskuu 2007	Sivumäärä: 72
<p>Tutkimuksemme tarkoituksena oli nimensä mukaisesti selvittää, mikä merkitys Reppu-projektin tukimuodoilla on erityislasten perheiden tukemisessa. Reppu-projekti pyrkii erilaisin tukimuodoin tukemaan erityislasten perheitä. Reppu-projekti on Kaarinan seudun vammaisten palveluyhdistys ry:n projekti, joka toteutetaan Raha-automaattiyhdistyksen tuella vuosina 2005–2008. Projektissa ovat Kaarinan lisäksi mukana Piikkiö, Paimio ja Lieto.</p> <p>Tutkimuksessamme on kvalitatiivisia piirteitä. Aineisto on kerätty puolistrukturoitujen haastattelulomakkeiden avulla. Haastattelimme yhdeksää erityislapsen äitiä. Haastattelu toteutettiin keväällä 2007.</p> <p>Selvitimme tutkimuksessamme erityislasten perheiden tuen tarpeita. Saadaksemme perheiden tuen tarpeet esille selvitimme, miten perheet voivat, mitä tukimuotoja perheet jo saavat muualta kuin Reppu-projektista ja mitä tukimuotoja perheet saavat Reppu-projektista. Teorianäytimme käytimme tutkimuksessamme Perheen sopeutumisen kaksois-ABCX-mallia, mikä kuvastaa erityislasten perheiden jaksamisen moniulotteisuutta. Myös ekokulttuurinen teoria käsittelee erityislasten perheiden mukautumista arkielämäänsä. Tarkastelimme lisäksi ammatti-ihmisten yhteistyötä perheiden kanssa Ferguson & Fergusonin teorian ja ekokulttuurisen teorian näkökulmasta.</p> <p>Tutkimustuloksista ilmeni, että erityislasten perheet olivat Reppu-projektin tukimuotoihin tyytyväisiä, ja he toivoivat, että projektin toiminta jatkuisi. Suurin osa haastatelluista äideistä koki olevansa uupuneita. Kun äiti voi hyvin, niin lapsikin voi hyvin. Eli tukemalla vanhempia voidaan auttaa myös lapsia. Lastenhoito koettiin tärkeimmäksi Reppu-projektin tukimuodoksi, koska äiti saa vapaata ja lapsella on kivaa tekemistä. Projektin pääpaino on siirtymässä yhä enemmän vanhemmuuden tukemiseen. Siksi Reppu-projekti on alkanut järjestämään uusia vanhemmuutta tukevia tukimuotoja. Jatkotutkimuksen mahdollisuuksia löytyy näistä uusista tukimuodoista.</p>	
Hakusanat: erityislapsi, vanhemmuuden tukeminen, perheen sopeutuminen, vanhempien ja ammatti-ihmisten yhteistyö	
Säilytyspaikka: Turun ammattikorkeakoulun kirjasto	

PALVELUYHDISTYS

Kaseva ry

